Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

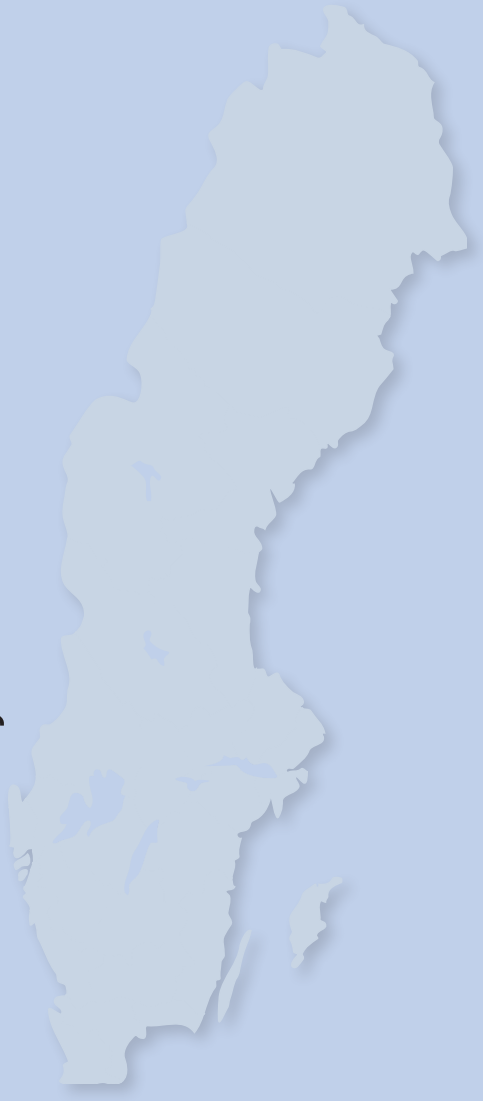

Ur innehållet:

Svensk ekonomi visade styrka .....sid 3
Sveriges ekonomi återhämtade sig på bred front första kvartalet 2012, bland annat till följd av en stark uppgång inom såväl fasta bruttoinvesteringar som hushållskonsumtion. En minskad import tillsammans med en stärkt tjänsteexport resulterade i att utrikeshandeln gav ett nettobidrag till BNP-tillväxten.

Investeringarna imponerar.....sid 11
Efter avmattningstendenser andra halvåret 2011 steg ökningstakten för de fasta bruttoinvesteringarna betydligt första kvartalet. Inom varubranscherna ökade främst energiinvesteringarna, medan uppgången inom tjänstebranscherna var jämnare fördelad. Den enda riktigt svaga delen var nybyggandet av småhus där investeringarna rasade.

Vem använder välfärdstjänster? .....sid 21
Sverige hade år 2009 näst högst andel av BNP som gick till individuell offentlig konsumtion bland OECD-länderna. Ett steg i att nyansera bilden av hushållens ekonomiska välfärd är att justera den disponibla inkomsten med de offentliga välfärdstjänster som hushållen konsumerar. På så sätt skapas ett mått som bättre beskriver olika samhällsgruppers ekonomiska välfärd. I en temaartikel ges en diskussion och beskrivning av detta område.

Nummer 2•2012

Innehåll

Sammanfattning 3
Internationell utblick 4
Export och import 5
Konsumtion 7
Investeringar 11
Näringsliv 14
Arbetsmarknad 17
Välfärd 21
Summary 24

SCB-Indikatorer

Webbpublikationen SCB-Indikatorer utkommer omkring den första i varje månad (utom i augusti) och ger en översikt av konjunkturläget, baserad på de färskaste siffrorna. Du hittar den på www.scb.se. Välj Hitta statistik, SCB-Indikatorer.

Sammanfattning

Svensk ekonomi visade styrka

Sveriges ekonomi återhämtade sig på bred front första kvartalet 2012, bland annat till följd av en stark uppgång inom såväl fasta bruttoinvesteringar som hushållskonsumtion. En minskad import tillsammans med en stärkt tjänsteexport resulterade i att utrikeshandeln gav ett nettobidrag till BNP-tillväxten.

BNP steg med 0,8 procent första kvartalet, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan, vilket i Europa endast överträffades av Norge och Lettland där tillväxten var 1,4 respektive 1,0 procent.

Bruttonationalprodukten (BNP) samt arbetade timmar i hela ekonomin
Procentuell förändring från föregående kvartal. Säsongrensad BNP och arbetade timmar

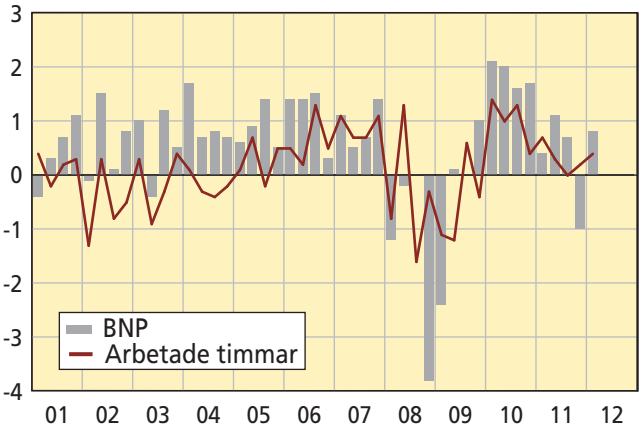

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

I jämförelse med motsvarande kvartal i fjol och kalenderkorrigerad ökade BNP med 1,5 procent. Det ska ses i perspektiv av att lagerinvesteringarna gav ett negativt bidrag till BNP-tillväxten med 2,2 procentenheter. Det innebär att det var bra fart i den underliggande ekonomin första kvartalet trots rådande skuldkris i Europa. De fasta bruttoinvesteringarna stod för det största bidraget till BNP-utvecklingen och ökade med hela 11,4 procent första kvartalet jämfört med motsvarande kvartal i fjol. Efter avmattningstendenser andra halvåret 2011 steg således ökningstakten för investeringarna betydligt första kvartalet. Det ökade tempot syntes inom de flesta investeringsobjekt, med den högsta investeringstakten inom bygg- och anläggningsinvesteringar samt maskininvesteringar inklusive transportmedel. Även branschmässigt är bilden övervägande ljus. Inom varubranscherna ökade främst energiinvesteringarna, medan uppgången inom tjänstebranscherna var jämnare fördelad. Den enda riktigt svaga delen inom investeringarna var nybyggandet av småhus där investeringarna rasade.

Efter två svaga kvartal seglade hushållskonsumtionen återigen upp som en av de viktigaste drivkrafterna bakom BNP-tillväxten. Hushållskonsumtionen ökade med 1,1 procent jämfört med föregående kvartal. Första kvartalets ökning innebär att hushållskonsumtionen nu har återtagit det kortvariga tappet under andra halvåret 2011, och befinner sig på en högre nivå än innan nedgången. Det var hushållens utgifter för kläder och skor som ökade snabbast, medan transportutgifterna fortsatte att dämpas. Konsumtionsökningen första kvartalet speglade en ökad tillförsikt hos hushållen som konsumerade en något större andel av sin disponibla inkomst än tidigare och samtidigt minskade sparandet.

Världshandeln med varor vände upp första kvartalet efter ett oförändrat sista kvartal i fjol. Svensk varuexport ökade dock långsammare än världshandeln och steg snarare i takt med den måttliga efterfrågeökningen från euroområdet. Detta trots god efterfrågan från de nordiska grannländerna. Det var istället bra momentum i tjänsteexporten, som under det senaste decenniet varit en av de snabbast växande sektorerna i den svenska ekonomin, tillsammans med en svag nedgång i importen som ledde till att nettoexporten bidrog med 0,9 procentenheter till BNP-utvecklingen.

Den negativa utvecklingen för näringslivet under avslutningen av föregående år visade sig vara tillfällig. Det svenska näringslivet återhämtade sig första kvartalet och är därmed åter uppe på tillväxtspåret. Bilden är dock tudelad där vissa branscher fortfarande går mycket svagt. Det var tjänstebranscherna som agerade draglok medan det gick trögare för varubranscherna. Tillverkningsindustrin gick fortfarande svagt där produktionen fortsatte att minska. Tillverkningsindustrin minskade därmed för femte kvartalet i rad, även om nedgången första kvartalet var betydligt mindre än föregående kvartal. Sysselsättningen inom näringslivet ökade svagt och det var inom tjänstebranscherna som ökningen skedde.

Som helhet var det relativt små förändringar på arbetsmarknaden första kvartalet. Sysselsättningen ökade svagt medan arbetslösheten var oförändrad. Lediga jobb och vakanser inom privat sektor ökade efter att tidigare minskat två kvartal i följd. Ungdomars och kvinnors arbetslöshetsrisker minskade medan de ökade för männen. Tillväxttakten för antalet arbetade timmar mattades av.

Sverige hade år 2009 näst högst andel av BNP som gick till individuell offentlig konsumtion bland OECD-länderna. Ett steg i att nyansera bilden av hushållens ekonomiska välfärd är att justera den disponibla inkomsten med de offentliga välfärdstjänster som hushållen konsumerar. På så sätt skapas ett mått som bättre beskriver olika samhällsgruppers ekonomiska välfärd. I en fördjupningsartikel ges en diskussion och beskrivning av detta område.

Internationell utblick

Svensk tillväxt i Europatopp

I skuggan av en inbromsande global tillväxt serverade svensk ekonomi en BNP-tillväxt av högsta europeiska klass. Tendensen globalt är att den ekonomiska återhämtningen efter finanskrisen successivt har dämpats i stora delar av världen. Tillväxten i världsekonomin drivs främst av de stora länderna USA, Japan och Kina, medan Europas BNP-tillväxt har stagnerat.

Internationellt har fokus på den finansiella instabiliteten delvis förflyttats från banksystemet till statsfinanser och då främst på utsatta länder i euroområdet. Statsräntorna i medlemsländerna har divergerat i avsaknad av långsiktigt hållbara lösningar för den gemensamma valutan som används i stora delar av Europa. Europeiska banker möter fortsatt press på att minska storleken på balansräkningen. De finansiella restriktionerna har satt sitt avtryck på den reala ekonomin i form av en svagare global BNP-tillväxt.

BNP-nivå

Säsongrensad. Index första kvartalet 2007=100

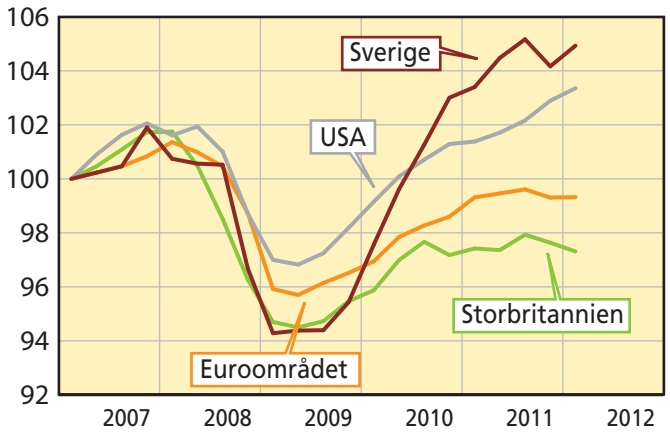

Källa: Ecowin *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Svensk ekonomi har återhämtat fallet i BNP förhållandevis bra i ett internationellt perspektiv. BNP är uppe på en högre nivå än innan finanskrisen, men når inte upp till tidigare tillväxtbana för 1993–2007. Drivkrafterna i svensk ekonomi under årets första kvartal var framförallt faktorer i den inhemska ekonomin snarare än en internationell draghjälp.

Euroområdets BNP förblev oförändrad

Första kvartalets BNP i euroområdet var oförändrad i kvartalstakt följt på en minskning under sista kvartalet i fjol. Det huvudsakliga skälet till den stagnerade tillväxten var att Tysklands hyggliga BNP-tillväxt på 0,5 procent balanserades av sjunkande tillväxt i andra länder, exempelvis Spanien, Italien och flera andra länder i södra Europa. De högsta tillväxttakterna i Europa återfinns i de norra delarna med en god BNP-tillväxt i Norden och Baltikum. Den svenska tillväxten på 0,8 procent i kvartalstakt överträffades enbart av två europeiska länder; Lettland (+1,0) och Norge (+1,4).

För euroområdet som helhet var det nettoexporten som bidrog mest medan investeringarna var bromsen och minskade rejält. Både fasta bruttoinvesteringar och lager höll tillbaka tillväxten. Mönstret känns igen i unionens största ekonomi, den tyska. Tysklands BNP-tillväxt drevs första kvartalet i huvudsak av nettoexporten. Inhemsk konsumtion i Tyskland steg också medan investeringarna föll tillbaka.

BNP-tillväxten bromsade in i USA

Första kvartalets BNP-tillväxt i den amerikanska ekonomin var betydligt bättre än den i Europa, men högst beskedlig i ett historiskt perspektiv. BNP-tillväxten bromsade in till 1,9 procent, uppräknat till årstakt enligt amerikansk standard, från en tillväxt på 3,0 procent kvartalet innan. USA:s genomsnittliga BNP-tillväxt sedan andra världskriget har varit 3,3 procent. Det var hushållskonsumtionen och privata investeringar som bidrog mest till första kvartalets tillväxt, vilket mer än väl kompenserade för nedgången i de offentliga utgifterna. Den amerikanska exporten ökade med 7,2 procent, trots ekonomiska bekymmer i Europa. På arbetsmarknaden har läget förbättrats något och arbetslösheten har sedan i augusti minskat en procentenhet. De senaste månaderna, under årets andra kvartal, har emellertid den successiva förbättringen på arbetsmarknaden avstannat och arbetslösheten har istället ökat en tiondel till 8,2 procent. Den nedpressade bostadsmarknaden är även fortsatt den kanske största hämskon för återhämtningen i ekonomin.

Dämpad tillväxt i Asien och Sydamerika

Kinas ekonomi växte första kvartalet med den lägsta tillväxttakten på närmare tre år. BNP-tillväxten saktade in till 8,1 procent på årsbasis. Det var främst exporten som hämmade tillväxten, men också delvis en svagare inhemsk konsumtion. En av de starkaste drivkrafterna i kinesisk ekonomi är de fasta bruttoinvesteringarna som stadigt ökar och som växte med drygt 20 procent på årsbasis första kvartalet.

Indiens BNP-tillväxt var den svagaste på nästan ett decennium. På ett år har tillväxttakten på årsbasis gått ner från 9,2 till 5,3 procent. Svagast gick det för jordbruket och tillverkningsindustrin. Brasiliens BNP-tillväxt var fortsatt dämpad med en ökning på måttliga 0,8 procent på årsbasis. Den brasilianska varuproduktionen har stagnerat sedan i mitten av förra året tillföljd av en minskad internationell efterfrågan. Utbudsfaktorer som dåliga väderförhållanden hämmade också en av de viktigaste exportvarorna, sojabönor.

Japans ekonomi växte med 1,2 procent i kvartalstakt. Japans goda tillväxt i BNP första kvartalet förklarades främst av en ökad konsumtion driven av stimulansåtgärder samt en exportökning till andra asiatiska länder.

Kontaktperson: Martin Daniels, 08-506 942 64

Export och import

Ökad tjänsteexport stärkte tillväxten

Världshandeln med varor vände upp första kvartalet efter ett oförändrat sista kvartal i fjol. Svensk varuexport ökade långsammare än världshandeln och steg snarare i takt med den måttliga efterfrågeökningen från euroområdet. Detta trots god efterfrågan från de nordiska grannländerna. En minskad import tillsammans med en stärkt tjänsteexport resulterade ändå i att utrikeshandeln gav ett nettobidrag till BNP-tillväxten första kvartalet.

Svensk varuexport ökade första kvartalet med 0,6 procent i volym jämfört med kvartalet innan. Det var en betydligt svagare utveckling än för världshandeln med varor som första kvartalet steg med 1,6 procent i kvartalstakt, enligt CPB:s World Trade Monitor. Den starkaste drivkraften till uppgången för världshandeln kom från länder i Sydamerika och Asien. Världshandeln drivs till stora delar av en snabbväxande handel mellan tillväxtländer. Den senaste tidens turbulens inom euroområdet bidrog till en betydligt trögare utrikeshandel i Europa. Importen till euroområdet steg med måttliga 0,5 procent i kvartalstakt. Euroområdets varuimport var därmed marginellt lägre än den svenska varuexporten under årets inledande kvartal.

Global varuhandel
Procentuell volymförändring jämfört med föregående kvartal. Säsongrensad värden

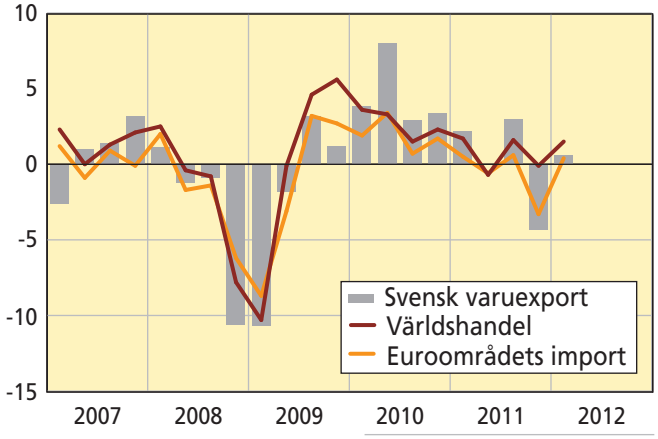

Källa: Nationalräkenskaperna och CPB — *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

För andra kvartalet i följd utvecklades svensk varuexport svagare än världshandeln och mer i likhet med euroområdet. Innan dess överträffade svensk varuexport världshandeln sju kvartal i följd.

Ökad varuexport till nordiska länder

Majoriteten av den svenska varuexporten har slutdestinationer i Europa. I den länderfördelade utrikeshandelsstatistiken som enbart redovisas i löpande priser framgår att exporten till grannländerna belägna i Norden ökat och därmed delvis kompenserade för en svagare efterfrågan från Europas sydligare breddgrader. Varuexporten till Norden ökade första kvartalet med drygt 8 procent jämfört med motsvarande kvartal i fjol, betydligt starkare än exporten till euroområdet som var relativt oförändrad. Samtidigt minskade exporten till både Nordamerika och Asien.

Svensk varuexport till Norden och euroområdet
Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Löpande priser

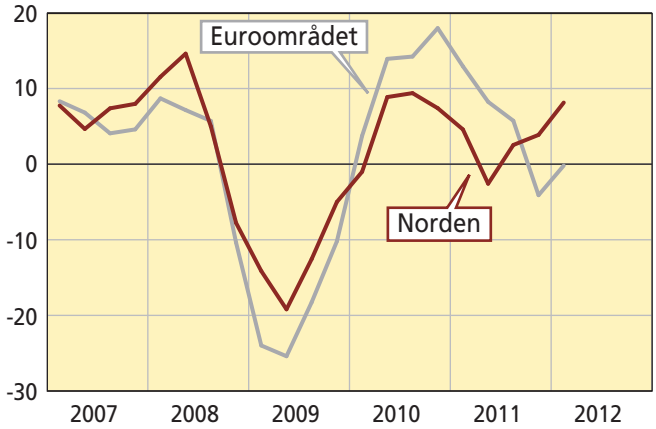

Källa: Utrikeshandelsstatistiken — *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Elexporten ökade med 70 procent i volym första kvartalet. Vattenmagasinen var välfyllda och kraftbolagen valde att exportera överskottet. Elöverskottet exporterades främst till Finland, enligt Utrikeshandelsstatistiken. Varuexporten tyngdes av en svag utveckling för kemi och läkemedel tillsammans med en minskad export av motorfordon.

Tjänsteexporten på frammarsch

Tjänsterna svarar för en stor del av förädlingsvärdet i ekonomin och är en viktig hörnsten för tillväxt och sysselsättning. I ekonomin har tjänstehandeln under det senaste decenniet fått en allt mer framträdande roll för svensk utrikeshandel. Den svenska tjänsteexporten har under det senaste decenniet varit en av de snabbast växande sektorerna i svensk ekonomi, betydligt snabbare än motsvarande ökning för tjänsteimporten. Det betyder inte att den traditionella dominansen av industriföretag minskat i betydelse, utan en stor del av tjänstehandeln tycks vara knuten till industriföretag, men att varorna har ett allt högre innehåll av tjänster. Tjänstehandeln har en högre förädlingsvärdegrad än varuhandeln eftersom kostnaderna till stor del består av inhemska löner för arbete utfört i Sverige och en mindre del av importerade insatsvaror.

Vid sidan av Sverige har även länder som Danmark och Storbritannien haft en ökad andel tjänsteexport i utrikeshandeln. Däremot har inte USA, Japan och euroområdet ökat sina respektive tjänsteexportandelar nämnvärt. Andelarna gick tillfälligt upp i många länder i samband med finanskrisen, enbart som en följd av att varuhandeln samtidigt föll

kraftigt. Sveriges tjänsteandel i utrikeshandeln har ökat från 20 till 30 procent sedan 1998.

Tjänsternas andel av total export
Fyra kvartals glidande medelvärde. Procent

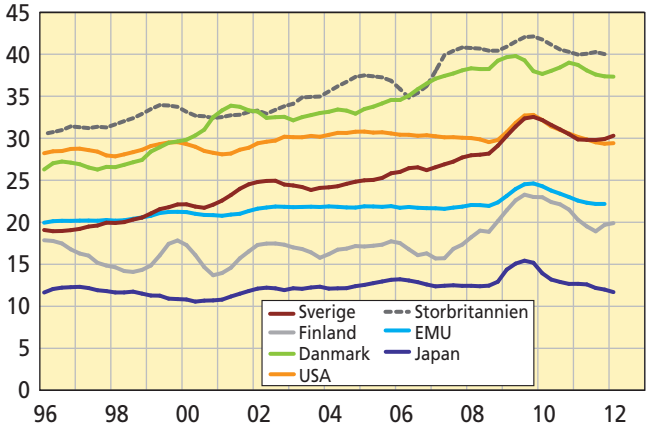

Källa: Ecowin *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Det är i stora drag samma poster inom tjänstehandeln som dominerar inom såväl tjänsteexport som tjänsteimport. De tre största är *övriga affärstjänster*, *resor* och *transporter* i nämnd storleksordning. Övriga affärstjänster inkluderar bland annat: provisioner, handelsmarginaler (merchanting), FoU, design och huvudkontorsverksamhet.

Nettot från tjänstehandeln visar betydelsen av respektive tjänsteslag för svensk ekonomi. Under 2000-talet har posten *övriga affärstjänster* visat ett stort och växande nettoöverskott gentemot utlandet.

På senare år har underskottet från posten *resor* minskat till följd av att Sverige blivit en allt populärare destination för turism och shopping. Svenska resenärers konsumtion i utlandet har också ökat kraftigt, men ändå inte i samma omfattning som utländska resenärers konsumtion i Sverige.

Nettoöverskott från tjänstehandel
Miljarder kronor

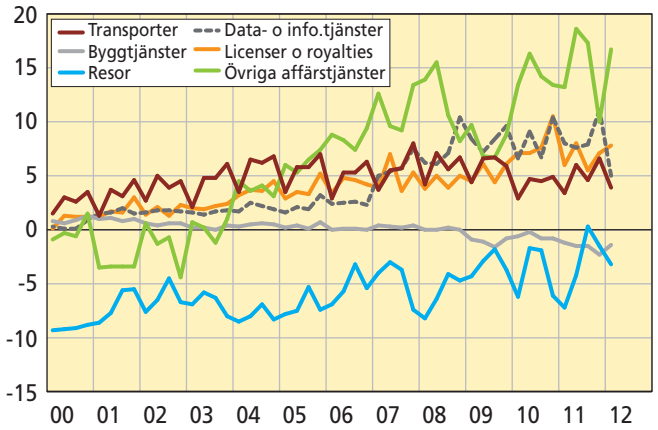

Källa: Betalningsbalansen *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Data och informationstjänster respektive *licenser och royalties* exporteras i en betydligt större omfattning än vad som importeras och genererar därför stora nettoöverskott gentemot utlandet. Importen av byggtjänster har ökat under senare år men är fortfarande storleksmässigt förhållandevis liten i proportion till övriga poster.

Första kvartalets stora bidrag till BNP från tjänstehandeln förklaras främst av en ökad export av *licenser och royalties* samt en ökning av de så kallade *övriga affärstjänsterna*. Men även minskningen i underskottet från posten *resor* jämfört med motsvarande kvartal året innan bidrog. Bidraget till BNP-tillväxten från posten *resor* blev 0,1 procentenheter första kvartalet. Utländsk konsumtion i Sverige har ökat mycket de senaste kvartalen och har stärkt tjänsteexporten. För helåren 2010 och 2011 gav nettot från utländsk konsumtion i Sverige (export) och svensk konsumtion utomlands (import) ett negativt BNP-bidrag.

Minskad import trots stark inhemsk efterfrågan

Det var en stark inhemsk efterfrågan som var drivkraften i svensk ekonomi första kvartalet. Inhemsk konsumtion och investeringar gick starkt och steg i ett läge där importen till den svenska ekonomin sjönk. Importen var påfallande svag med tanke på den goda inhemska efterfrågan. Varuexporten har ett betydligt högre importinnehåll än tjänsteexporten vilket delvis ger stöd åt utvecklingen eftersom det främst var tjänsteexporten som stärktes första kvartalet. En snabb och oväntad efterfrågeökning på konsumtions- och investeringsvaror kan företagen tillfälligt kompensera för med hjälp av tillgängliga varulager.

En låg import till den svenska ekonomin bidrog till att exportnettot gav ett bidrag på 0,9 procentenheter till BNP-tillväxten.

Svenskt exportnetto
Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter

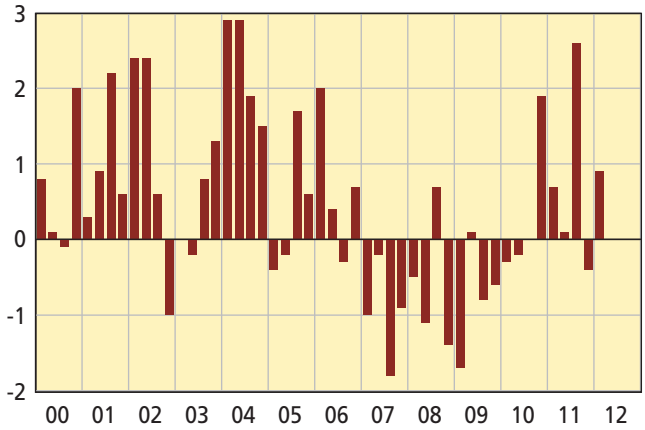

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Ökat importberoende från Ryssland

En stor del av svensk varuimport kommer från, eller åtminstone via Tyskland, och så har det varit det senaste decenniet. Därefter har grannländerna Norge, Danmark, Finland tillsammans med Storbritannien och Holland varit de största avsändarländerna. Under de senaste åren har Ryssland seglat upp och passerat en rad nationer. Nu senast i mars passerades Storbritannien vilket gör Ryssland till Sveriges fjärde största importland mätt i löpande priser. Den ökade importen från Ryssland är naturligtvis delvis en effekt av ett stigande världsmarknadspris på råolja och andra råvaror.

Den förhållandevis dämpade varuimporten första kvartalet förklaras delvis av minskad import av raffinerade petroleumprodukter och motorfordon jämfört med året innan. Import av möbler, kläder och skor minskade också.

Export till stora handelspartners
Löpande priser, miljarder kronor. Trend

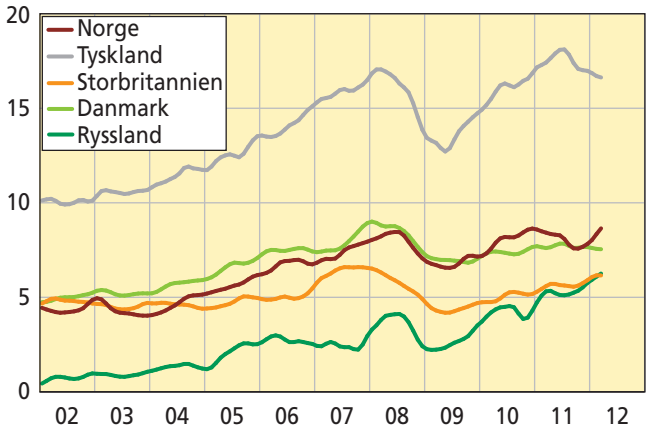

Källa: Utrikeshandelsstatistiken *Data t.o.m. mars 2012*

Försämrat bytesförhållande med omvärlden

Terms of trade, eller bytesförhållandet som det ibland benämns, visar relationen mellan Sveriges export- och importpriser. Stiger relativpriset mellan export och import förbättras bytesförhållandet i handeln med omvärlden. Sveriges bytesförhållande med omvärlden försämrades första kvartalet.

Den långsiktiga trenden i terms of trade har varit fallande fram till 2005 och därefter har utvecklingen varit mer sidledes. Sedan hösten 2010 har bytesförhållandet åter sjunkit tillbaka eftersom exportpriserna på varor och tjänster utvecklats sämre än motsvarande importpriser.

Terms of trade i Sverige
Exportpriser dividerat med importpriser, varor och tjänster

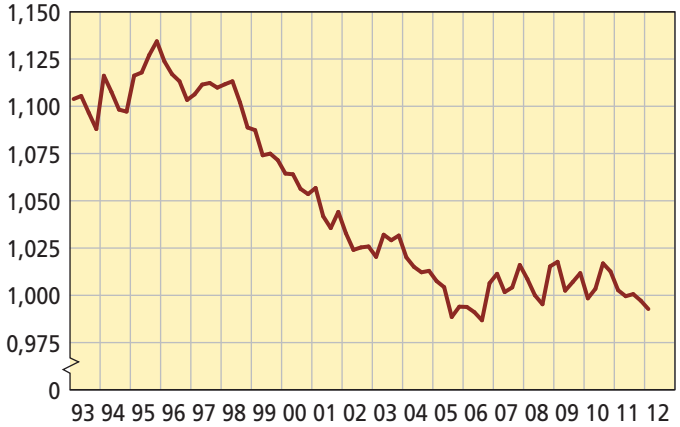

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Exkluderas energirelaterade varor i jämförelsen av terms of trade blir utvecklingen mindre ryckig till följd av fluktuerande energipriser. Den fallande trenden blir inte heller lika brant.

Kontaktperson: Martin Daniels, 08-506 942 64

Konsumtion

Stark uppgång för hushållskonsumtionen

Efter två svaga kvartal var hushållskonsumtionen återigen en av de viktigaste drivkrafterna bakom BNP-tillväxten första kvartalet. Hushållskonsumtionen ökade med 1,1 procent från kvartalet innan och bidrog i stor utsträckning till BNP-tillväxten. Det var hushållens utgifter för kläder och skor som ökade snabbast, medan transportutgifterna fortsatte att dämpas. Konsumtionsökningen första kvartalet speglade en ökad tillförsikt hos hushållen som konsumerade en något större andel av sin disponibla inkomst än tidigare och samtidigt minskade sparandet.

Ökningstakten för hushållskonsumtionen tog ny fart första kvartalet med en ökning på 1,1 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det var en betydligt starkare utveckling än under andra halvåret i fjol, då hushållskonsumtionen minskade med 1,0 procent tredje kvartalet, och sedan återhämtades med 0,4 procent kvartalet efter. En stabil utveckling på bostadsmarknaden, och att bankernas utlåningsräntor avtog något under kvartalet, bidrog sannolikt till den positiva utvecklingen. Samtidigt dämpades oron för hur en okontrollerad upplösning av den europeiska skuldkrisen skulle påverka den svenska ekonomin, vilket delvis kan förklara en ökad optimism bland hushållen första kvartalet.

Första kvartalets ökning innebar att hushållskonsumtionen återtog det kortvariga tappet under andra halvåret 2011, och nu befinner sig på en högre nivå än innan nedgången. Hushållens konsumtion utvecklas som oftast positivt, med undantag för enstaka kvartal där hushållen drar ner på konsumtionen. Sedan 2005 var det endast under finanskrisen som hushållen minskade konsumtionen under flera kvartal i följd.

Hushållens konsumtionsutgifter
Procentuell förändring från föregående kvartal samt index 2005=100. Säsongrensade kvartalsvärden

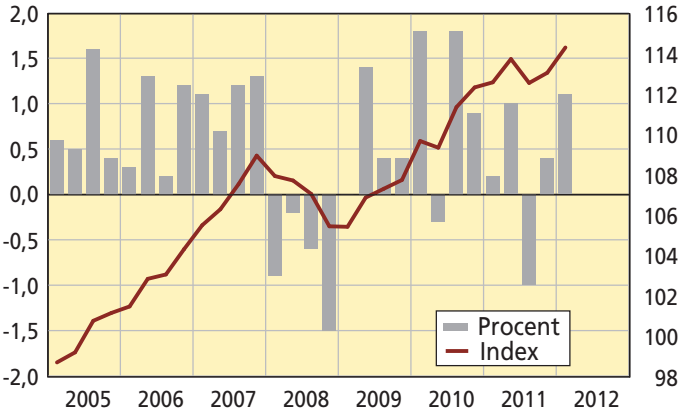

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Mätt över fyra kvartal var konsumtionsutgifterna 2,1 procent högre än motsvarande kvartal året innan. Det motsvarar ett bidrag med 1,0 procentenhet till den faktiska BNP-tillväxten på 1,9 procent första kvartalet. Det var det näst största positiva bidraget till uppgången i BNP och innebar att hushållskonsumtionen återigen var bland de viktigaste drivkrafterna bakom den ekonomiska tillväxten. Jämförelsevis var hushållskonsumtionens nettobidrag lågt under andra halvåret i fjol, då försiktiga hushåll reagerade på den globala finansoron genom att dra ner på konsumtionen och istället spara mer.

Revansch för beklädnadshandeln

Uppgången i hushållskonsumtionen var bred med ökningar i samtliga delposter, förutom post- och telekommunikation som minskade svagt. Post- och telekommunikation har länge uppvisat en stark volymtillväxt och minskningen var den första för ett kvartal på över 20 år. Bakom nedgången fanns bland annat minskade utgifter för fasta telefonitjänster och internet. Detta är en följd av trenden de senaste åren, där hushållen i allt större utsträckning går över till mobila enheter. Den starka volymtillväxten inom mobila tjänster mattades dock av första kvartalet, vilket kan vara en indikation på att konsumenternas aptit på nya och mer avancerade telefonitjänster, åtminstone tillfälligt, har dämpats.

Efter en svag utveckling under 2011 tog kläd- och skohandeln revansch första kvartalet. Posten utgör endast 5 procent av hushållens totala konsumtion, men den kraftiga uppgången på 9,1 procent i volym, innebar att posten gav det näst största bidraget till uppgången. Det höga ökningstalet var delvis en följd av att jämförelsekvartalet låg på en låg nivå. Ett varmare väder och ett uppdämt behov efter det ovanligt svaga detaljhandelsåret i fjol har troligen också gjort sig gällande. Uppgifter från omsättningsstatistiken visar att detaljhandelsförsäljningen överlag har inlett året starkt, anfört av en kraftig uppgång för sällanköpsvaruhandeln. Att hushållen valde att spendera mer på detaljhandelsvaror än tidigare indikerar en mer optimistisk inställning bland konsumenterna.

Hushållens konsumtion första kvartalet 2012

	Andel av hushållens konsumtion, %	*Volym-förändring, jmf med kv 1 11, %*	*Bidrag till hushållens konsumtionsökning, procentenheter*
Boende	29,2	0,3	0,1
Transporter	12,1	1,8	0,2
Livsmedel och alkoholfria drycker	12,1	3,6	0,4
Rekreation och kultur	10,6	4,7	0,5
Övriga varor och tjänster	10,4	3,4	0,3
Restauranger, hotell	5,7	3,9	0,2
Kläder och skor	4,6	9,1	0,4
Möbler m.m.	4,4	1,9	0,1
Hälso- och sjukvård	3,9	2,7	0,1
Post och telekommunikationer	3,5	–0,9	0,0
Alkoholhaltiga drycker och tobak	3,2	1,3	0,0
Utbildning	0,4	2,9	0,0
Svenskars konsumtion utomlands	4,5	2,8	0,1
Utländska besökares konsumtion i Sverige	–4,7	–10,0	–0,4
Hushållens totala konsumtion	100,0	2,1	2,1

Källa: Nationalräkenskaperna

Det största positiva bidraget till hushållskonsumtionen kom från posten för rekreation och kultur som svarade för nästan en fjärdedel av den totala konsumtionsuppgången. Ökningen mätt i fasta priser var 4,7 procent från samma kvartal året innan, och som vanligt var det försäljningen av hemelektronik som ökade snabbast med en volymtillväxt på hela 16,1 procent. En annan delpost som ökade kraftigt var charterresor som steg med 8,8 procent, jämfört med samma kvartal året innan. Svenskars konsumtion utomlands utvecklades naturligt nog i samma riktning och steg med 2,8 procent. Det är en relativt svag ökning sett ur ett längre perspektiv, men en förbättring i förhållande till fjärde kvartalet då ökningen var 2,2 procent.

Utländska besökares konsumtion i Sverige steg kraftigt första kvartalet, med en uppgång på 10 procent från samma kvartal året innan. Eftersom hushållens konsumtionsutgifter ska spegla de svenska hushållen, dras konsumtion från utländska besökare från den totala hushållskonsumtionen. Volymökningen genererade därför ett negativt bidrag. Inflödet av utländsk konsumtion var troligen också en bidragande orsak till ökningen av hotell- och restaurangutgifterna. Uppgången speglas även i uppgifter från SCB:s inkvarteringsstatistik som redovisar en uppgång i antalet svenska och utländska gästnätter på hotell, vandrarhem och campingplatser första kvartalet, jämfört med motsvarande kvartal året innan.

Svag bilförsäljning och höga bensinpriser dämpade transportutgifterna

Transportutgifterna är hushållens näst största utgiftspost och spelar därför en viktig roll för konsumtionen totalt. I posten ingår också bilinköpen som är en viktig temperaturmätare på hushållens konsumtionsbenägenhet. Den kraftiga återhämtningen för inköpen av bilar efter finanskrisen ledde till att posten genererade stora positiva bidrag till hushållskonsumtionen under 2010. I takt med att bilköpen återvände till normala nivåer dämpades dock ökningstakten redan året

efter och tillväxten har dämpats kraftigt de senaste kvartalen. Hushållens totala utgifter för transporter ökade med 1,8 procent första kvartalet, jämfört med samma kvartal året innan. Det var framförallt de viktiga bilinköpen som drog ner med en minskning på 2,6 procent. Det var första gången sedan 2009 som hushållen drog ned på bilinköpen. Bakom nedgången låg en minskning i inköpen av nya bilar, som delvis motverkades av att hushållen istället valde att köpa begagnat första kvartalet.

Säsongrensade uppgifter från omsättningsstatistiken bekräftar tendensen med svagt vikande försäljningsvolym av personbilar under de två senaste kvartalen. Sammantaget indikerar detta att hushållen sökte sig till billigare alternativ på begagnatmarknaden första kvartalet, men att den totala minskningen inom fordonshandeln var relativt liten.

Handel med motorfordon, omsättning
Säsongrensade kvartalsuppgifter, fasta priser. Index 2005=100

Källa: Omsättningsstatistiken och egna beräkningar

Data t.o.m. första kvartalet 2012

En annan transportrelaterad kostnad som minskade första kvartalet var hushållens utgifter för drivmedel som utgör knappt en fjärdedel av de totala transportkostnaderna. Mätt i volym har drivmedelsutgifterna utvecklats svagt i flera år, och en förklaring till detta kan vara de stigande priserna på bensin och diesel som har ökat med mellan 40 och 50 procent under de senaste 5 åren.

Konsumtionen av drivmedel är relativt oelastisk eftersom majoriteten av bilanvändandet utgörs av transporter till och från arbetet, och andra dagliga ärenden. Ett högre bensinpris anstränger dock hushållsbudgeten och påverkar således efterfrågan negativt genom att man kortsiktigt anpassar förbrukningen. Hushållskonsumtionen av drivmedel, mätt i volym, har under de senaste åren uppvisat en tendens att utvecklas svagare för kvartalen då medelpriset på drivmedel uppvisade en ökning. På likartat sätt påverkades förbrukningen positivt under 2007 och 2009 då drivmedelspriserna var lägre än året innan. Kanske har denna utveckling också lett till ett högre tryck på kollektivtrafiken som steg med 4,4 procent första kvartalet, jämfört med samma kvartal året innan.

Det finns också flera andra faktorer som påverkar hushållens förbrukning av drivmedel, fast ur ett mer strukturellt perspektiv. Bland annat kan en gradvis förnyelse av bilparken leda till att genomsnittsbilen blir mer bränsleeffektiv och att förbrukningen därmed minskar per kilometer. Regleringar av skatter och avgifter har också lett till att fler väljer mer bränslesnåla alternativ eller miljöbilar än tidigare. Denna utveckling motverkas dock sannolikt något av att antalet bilar i trafik ökar något varje år bland annat som följd av befolkningsökningen.

Hushållens konsumtion av drivmedel
Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år.

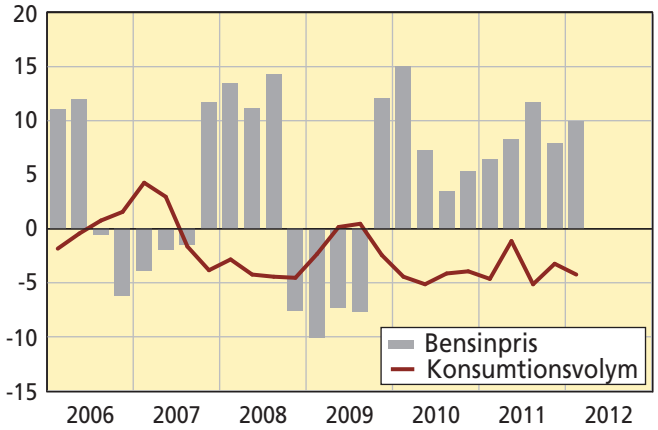

Källa: Nationalräkenskaperna och SPBI

Data t.o.m. första kvartalet 2012

Hög konsumtionsnivå trots dämpad inkomstutveckling

Den starka uppgången i hushållskonsumtionen första kvartalet följde på två kvartal med svag konsumtionsutveckling, där hushållen dämpade konsumtionen trots relativt goda inkomstökningar. På många sätt var uppgången första kvartalet en spegelbild av denna utveckling, där tendensen var att konsumtionen återhämtades samtidigt som inkomstutvecklingen tappade fart.

Hushållens disponibla inkomster[1] mätt i löpande priser, steg med 3,9 procent första kvartalet, jämfört med samma kvartal året innan. Korrigerad för priseffekter blev dock ökningen mer blygsamma 1,4 procent, vilket var den svagaste reala inkomstökningen för hushållen på närmare två år. Trots den svagaste inkomstutveckling på länge, mätt i köpkraft, ökade hushållen konsumtionen i snabbare takt jämfört med i höstas.

En hög disponibel inkomst genererar ett större konsumtionsutrymme för hushållen och skapar därför förutsättningar för en ökad konsumtionsnivå på längre sikt. Ur ett kortare perspektiv spelar dock andra faktorer in, såsom den upplevda risken att bli av med jobbet, och oro inför befarade konjunkturnedgångar. Detta är faktorer som kan leda till snabba omslag i hushållens konsumtionsbenägenhet, och var sannolikt en av huvudorsakerna till att hushållen höll

1 *Avser egentliga hushåll och exkluderar hushållens icke vinstdrivande organisationer.*

hårdare i plånboken under andra halvåret i fjol. Att hushållens oro för de ekonomiska utsikterna har dämpats något, och att utvecklingen på arbetsmarknaden än så länge tycks hålla sig stabil, har troligen bidragit till att skapa positiva förväntningar för den egna ekonomin. Detta kan delvis förklara att hushållen vågade anstränga hushållsbudgeten något mer första kvartalet, till förmån för ökad konsumtion.

Hushållens konsumtionsutgifter och real disponibel inkomst
Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år

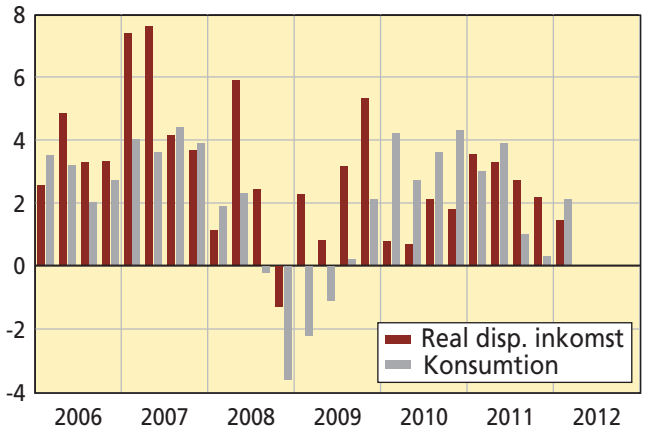

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Att hushållskonsumtionen ökade snabbare än inkomsterna påverkade sparkvoten negativt. Sparkvoten utgörs av hushållens sparande i relation till den disponibla inkomsten. Vid konsumtionsjämförelser används oftast den justerade sparkvoten, exklusive avsättningar till tjänste- och premiepensioner, eftersom dessa avsättningar inte är disponibla för hushållen. På grund av betydande säsongvariationer, där framförallt andra kvartalet påverkas positivt av aktieutdelningar, görs endast jämförelser mellan motsvarande kvartal tidigare år.

Hushållens sparkvot
Procent av disponibel inkomst

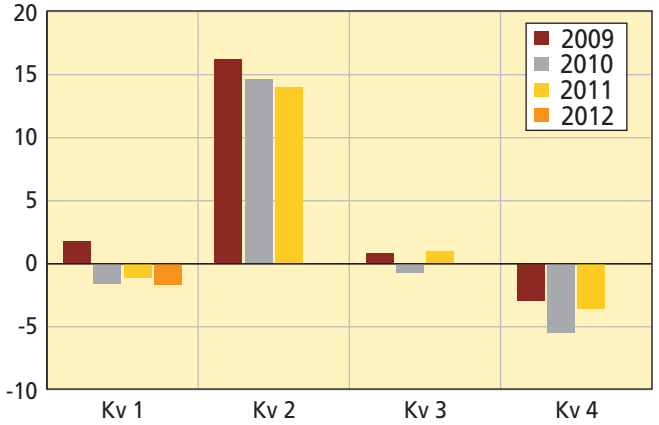

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Från första kvartalet 2011 minskade den justerade sparkvoten med 0,6 procentenheter till –1,7 procent första kvartalet i år. Första kvartalet är ofta negativt och utfallet var inte ovanligt lågt sett i ett längre perspektiv, men indikerar att hushållen agerade något mer expansivt under första kvartalet jämfört med samma kvartal i fjol. Andelen av inkomsten som gick till konsumtion var dock inte ovanligt hög, under de tre senaste åren har den justerade sparkvoten första kvartalet minskat med mellan 1 och 2 procent från motsvarande kvartal föregående år. Sparkvoten var högre första kvartalet 2009 då osäkra utsikter ledde till att hushållen sparade mer vilket resulterade i en positiv sparkvot.

Gryende optimism bland hushållen.

Stämningsläget bland hushållen steg första kvartalet. Det framgår av KI:s konjunkturbarometer där Mikroindex som speglar hushållens sammanvägda bedömningar om den egna ekonomin var högre första kvartalet än kvartalet innan. Hushållens bedömningar om köp av kapitalvaror utgör en av de mest volatila komponenterna i indexet, och en markant ökning under årets första månader bidrog till uppgången. Komponenten brukar överstiga Mikroindex i tider av optimism, medan den bidrar kraftigt negativt när stämningsläget bland hushållen försämras.

Vid inledningen av första kvartalet var hushållens bedömning för köp av kapitalvaror mer positiv än Mikroindex för första gången sedan pessimismen bland hushållen tilltog under andra halvåret i fjol. Köp av kapitalvaror föll sedan tillbaka något, men återhämtade sig igen efter första kvartalets slut. Det var särskilt andelen hushåll som tyckte det var ofördelaktigt att köpa kapitalvaror i nuläget som minskade, vilket kan tolkas som att oron bland hushållen släppte något.

Återhämtningen fortsatte även efter utgången av första kvartalet, och Mikroindex låg över sitt långsiktiga genomsnitt i både april och maj, vilket indikerar en fortsatt tillförsikt hos hushållen.

Hushållens bedömning av egen ekonomi, mikroindex samt bedömning av kapitalvaruköp
Nettotal, bättre minus sämre

Källa: Konjunkturinstitutet *Data t.o.m. maj 2012*

Kontaktperson: Magnus Saltveit, 08-506 949 84

Investeringar

Investeringarna imponerar

Bilden av investeringarna har ljusnat betydligt sedan fjärde kvartalet. Efter avmattningstendenser andra halvåret 2011 steg ökningstakten betydligt första kvartalet. Det ökade tempot syns inom de flesta investeringsobjekt och även branschmässigt syns en ljusning på en relativt bred front. Den enda riktigt svaga delen är nybyggandet av småhus där investeringarna rasade.

De fasta bruttoinvesteringarna tog ordentlig fart första kvartalet och ökade med 3,4 procent säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Efter en ryckig utveckling större delen av 2011 har ökningstakten nu tilltagit två kvartal i rad och ligger i paritet med utvecklingen under 2010, ett år som präglades av återhämtning. Investeringarna har, med undantag för en svag nedgång första kvartalet 2011, oavbrutet ökat sedan fjärde kvartalet 2009 då investeringsviljan återkom efter finanskrisen.

Fasta bruttoinvesteringar
Procentuell förändring från föregående kvartal samt nivå i miljarder kronor. Säsongrensade värden

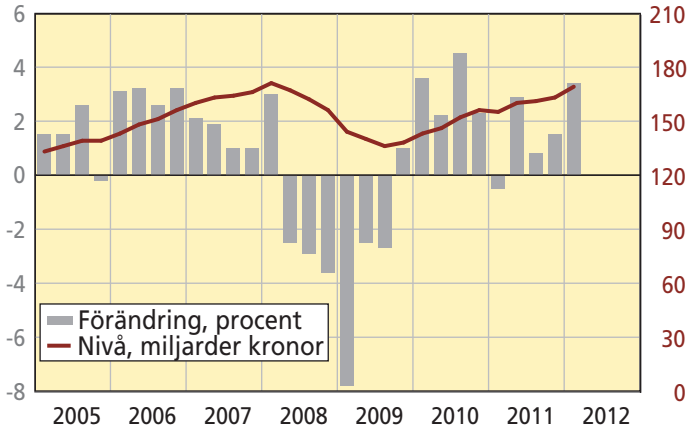

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Mönstret enligt den faktiska investeringsutvecklingen, med förändring från motsvarande kvartal föregående år, ter sig något annorlunda. Efter en avmattning andra halvåret 2011 skedde en snabb acceleration i investeringarna första kvartalet 2012. Från en tillväxttakt på 2,4 procent fjärde kvartalet steg takten till 11,4 procent första kvartalet. Detta gav ett bidrag till BNP-tillväxten med 1,8 procentenheter att jämföras med 0,5 procentenheter fjärde kvartalet.

Bred uppgång

Den starka investeringsuppgången hade en relativt bred förankring i olika investeringsobjekt. De flesta objekten hade en klart stigande ökningstakt efter årsskiftet. Lika tydligt är att bostadsinvesteringarna går sin egen väg. Efter ett år där bostadsinvesteringarna ökade snabbare än övriga objekt har det vänt till en svag nedgång efter en tydlig avmattning i slutet av 2011.

Fasta bruttoinvesteringar efter investeringsobjekt
Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Faktiska värden

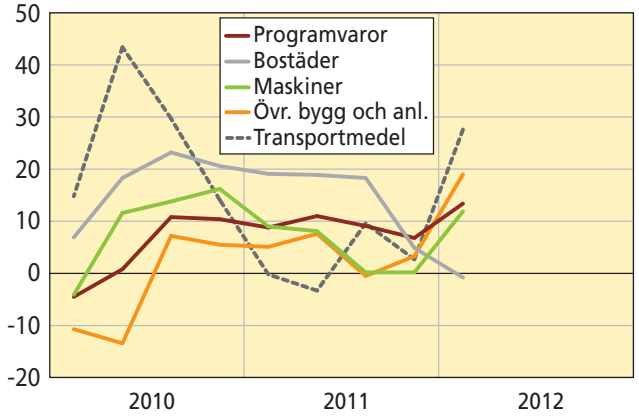

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Den stigande investeringstakten syns framförallt i övriga bygg- och anläggningsinvesteringar samt maskininvesteringar inklusive transportmedel. Efter att båda investeringsobjekt ökade med runt 3 procent fjärde kvartalet steg ökningstakten till 19,0 respektive 15,4 procent, jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Bidraget till den totala investeringsutvecklingen första kvartalet blev därmed 4,3 respektive 5,8 procentenheter – i stort sett hela investeringsuppgången.

Bland maskininvesteringarna var det framförallt investeringar i transportmedel som drog iväg och ökade mycket kraftigt. En bidragande orsak till de kraftigt ökade bygg- och anläggningsinvesteringarna var sannolikt den milda vintern.

Fasta bruttoinvesteringar första kvartalet 2012
Procentenheter respektive procent

	Bidrag	*Volym-utveckling*
Maskiner och inventarier	3,4	11,9
Transportmedel	2,3	27,6
Bostäder	–0,2	–0,8
Övriga byggnader och anläggningar	4,3	19,0
Programvara m.m.	1,5	8,9
Totala investeringar	11,4	11,4

Källa: Nationalräkenskaperna

Maskininvesteringarna, inklusive transportmedel, delas även upp efter om de är egenfinansierade eller leasade. Medan de egenfinansierade maskininvesteringarna steg med 8,4 procent steg de leasade maskinerna med 44,3 procent. Leasinginvesteringarna har dock en historia av kraftiga ökningar och minskningar och den kraftiga uppgången är inget unikt. Trots att de värdemässigt bara motsvarar runt en fjärdedel av de egenfinansierade bidrog därmed de leasade maskinerna

med 2,6 procentenheter till den totala investeringsutvecklingen – lika mycket som de egenfinansierade maskinerna.

Småhusen drog ner bostadsinvesteringarna

Bostadsinvesteringarna vände till en svag minskning första kvartalet efter en inbromsning i slutet av förra året. Detta var den första minskningen på över två år. Då liksom nu är det ett brant fall i nybyggnationen av småhus på drygt 20 procent som har dragit ner de totala bostadsinvesteringarna. Skillnad är dock att nybyggnationen av flerbostadshus fortfarande ökar, men även där syns en tydlig inbromsning. Detta efter en anmärkningsvärd tillväxttakt de sex föregående kvartalen som följde på en lika betydande nedgång 2008–2009.

Primärstatistiken över påbörjad nybyggnation visar att en betydande nedgång även har nått flerbostadshus. De två senaste kvartalen började betydligt färre flerbostadshus byggas jämfört med motsvarande kvartal i fjol. Denna nedgång slår gradvis igenom i nybyggnadsinvesteringarna i flerbostadshus allteftersom de färdigställs.

Svag maskinimport trots uppgång i maskininvesteringar

Trots den starka utvecklingen för maskininvesteringarna syns inte motsvarande uppgång i maskinimporten. Vanligtvis importeras en stor andel av maskininvesteringarna och maskininvesteringarna och maskinimporten följer varandra i stor utsträckning. För det första kvartalet övergick dock den tidigare avmattningen i maskinimporten till en nedgång istället för att följa med investeringarna upp. Även om nedgången var relativt begränsad är skillnaden stor mot maskininvesteringarna. En antydan till förklaring till varför maskinimporten inte har följt med upp kan hittas i lagren. Det syns en ovanligt svag utveckling inom motorhandelns lager respektive färdigvarulagren inom maskin- och transportmedelsindustrin. Detta kan tyda på att en ovanligt stor del av efterfrågan på maskininvesteringarna, framförallt transportmedelsinvesteringarna, möttes med leveranser direkt från lager och därmed saknas den direkta kopplingen till maskinimporten. Att leverera från lager är av naturliga skäl endast en kortsiktig lösning för att möta en ökad efterfrågan.

Investeringar och import
Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Faktiska värden

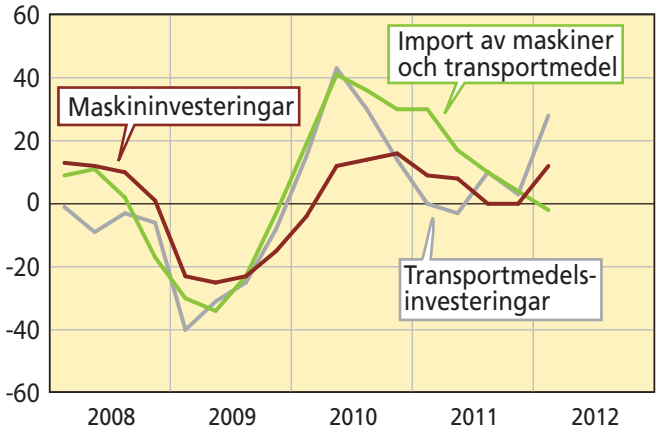

Källa: Nationalräkenskaperna och utrikeshandelsstatistiken

Data t.o.m. första kvartalet 2012

Energibranschen och tjänsteproducenterna lyfte investeringarna

Näringslivets investeringar ökade med 11,9 procent första kvartalet jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Detta efter en tydlig avmattning under andra halvan av 2011. Investeringarna inom tjänstebranscherna, exklusive bostäder, ökade takten för tredje kvartalet i rad. Takten är därmed den högsta sedan millennieskiftet och bidraget till de totala investeringarna uppgick till 5,9 procentenheter. Uppryckningen inom de varuproducerande branscherna är också anmärkningsvärd. Efter två kvartal med svaga nedgångar har investeringsviljan tagit fart ordentligt och ökningen är i paritet med den för tjänsteproducenterna exklusive bostäder. Bidraget var 4,3 procentenheter. Vad gäller varuproducenterna finns dock ett mer utpräglat draglok i form av energibranschen som stod för den i särklass största delen av investeringsökningen, 3,1 procentenheter.

Energibranschens investeringar består till stor del av byggnader och anläggningar som i större utsträckning än maskininvesteringar är beroende av vädret under vintern. Energibranschens investeringar är således mer känsliga för hur utdragen vintern blir än många andra branscher. Sannolikt har den milda vintern nu senast bidragit, om än i begränsad utsträckning, till branschens positiva investeringsutveckling första kvartalet.

Bidraget från tillverkningsindustrin var, liksom för resterande delaggregat bland varuproducenterna, betydligt mer begränsat. Utvecklingen bland industrins delbranscher var dock delad – medan investeringarna inom verkstadsindustrin och läkemedelsindustrin ökade kraftigt var utvecklingen inom flera av basindustrierna betydligt svagare.

Bland tjänstebranscherna hade investeringstillväxten en bredare bas, men några branscher stack ut och ökade investeringarna med över 20 procent. I denna grupp fanns bland annat informations- och kommunikationstjänster, finans- och försäkringsbranschen samt konsultverksamheten. Gemensamt för dessa branscher är en stabil och hög pro-

duktionstillväxt det senaste året med undantag för finansbranschens svaga fjärde kvartal 2011. Inom fastighetsbranschen, den bransch där bostadsinvesteringarna redovisas, var utvecklingen betydligt måttligare. I förhållande till hur investeringstung branschen är var bidraget till de totala investeringarna mycket begränsat. Utvecklingen har bromsats upp de två senaste kvartalen efter över ett år med tvåsiffrig tillväxt. Inbromsningen förklaras av den svaga utvecklingen för bostadsinvesteringarna.

Fasta bruttoinvesteringar
Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Faktiska värden

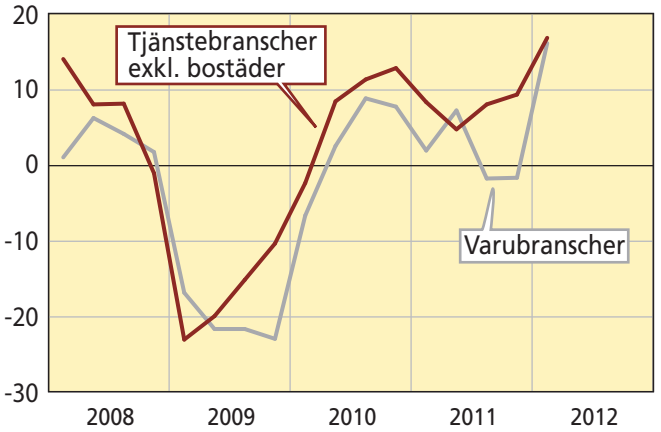

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Främsta bidraget till uppgången i näringslivets investeringar var maskininvesteringarna, tätt följt av investeringar i övriga byggnader och anläggningar. Programvaruinvesteringarna fortsatte att öka i ungefär samma takt som de senaste kvartalen, vilket dock hade en betydligt mindre effekt än maskinerna samt byggnader och anläggningar. Medan framförallt tjänstenäringarna, och i viss mån även energibranschen, låg bakom den starka ökningen i maskiner stod energibranschen för i stort sett halva uppgången i övriga byggnader och anläggningar.

Lagerinvesteringarna höll tillbaka tillväxten

Under första kvartalet skedde en viss lageravveckling enligt säsongrensade uppgifter. Perioden av lageruppbyggnad bröts precis innan den hann bli två år lång. Lageravvecklingen var dock betydligt mer begränsad än i slutet av 2008 samt under 2009.

Lagerinvesteringar
Miljarder kronor i 2011 års privsnivå, säsongrensade värden

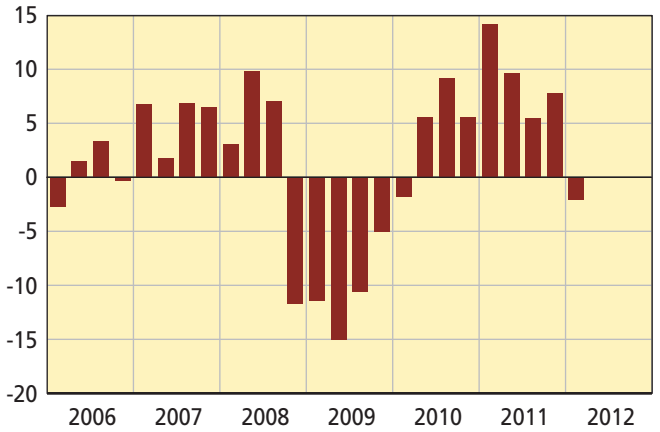

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

I faktiska tal var lagerinvesteringarna mer anmärkningsvärda då lagereffekten på BNP uppgick till –2,2 procentenheter. Den negativa effekten kom framförallt från industrins lager av färdigvaror respektive insatsvaror och i mindre utsträckning från industrins lager av produkter i arbete respektive varuhandelns lager. Det ska dock tilläggas att det inte bara är en svag utveckling av lagerinvesteringarna första kvartalet 2012 som ligger bakom den stora effekten. Jämförelsekvartalet 2011 var extremt då såväl industrins olika lager som handelslagren hade den största lageruppbyggnaden sedan åtminstone 1993.

Förutsättningarna inför andra kvartalet är inte lika extrema som inför det första. Andra kvartalet 2011 skedde det dock en lageruppbyggnad medan det normalt, sett till andra kvartalet de senaste nio åren, sker en lageravveckling. Det innebär att jämförelsekvartalet ligger något högre än normalt. För att lagren ska vara BNP-neutrala andra kvartalet 2012 krävs en lika stor lageruppbyggnad som andra kvartalet 2011. Sker det en mindre lageruppbyggnad, eller en lageravveckling, än andra kvartalet i fjol, blir lagereffekten negativ och sker det en större lageruppbyggnad blir lagereffekten positiv.

Kontaktperson: Tomas Thorén, 08-506 941 46

Näringsliv

Viss återhämtning men osäkra framtidsutsikter

Den negativa utvecklingen för näringslivet under avslutningen av föregående år visade sig vara tillfällig. Det svenska näringslivet återhämtade sig första kvartalet och är åter uppe på tillväxtspåret. Det var tjänstebranscherna som agerade draglok medan det gick trögare för varubranscherna. Tillverkningsindustrin gick fortfarande svagt och produktionen fortsatte att minska. Sysselsättningen inom näringslivet ökade svagt och det var inom tjänstebranscherna som ökningen skedde.

Första kvartalet 2012 återhämtade sig det svenska näringslivet något efter den svaga utvecklingen fjärde kvartalet 2011. Produktionsminskningen föregående kvartal på 1,1 procent vändes första kvartalet till en produktionsökning på 0,9 procent säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Bilden är dock tudelad där vissa branscher fortfarande går mycket svagt. Återhämtningen för näringslivet innehåller en hel del osäkerhetsmoment där mycket hänger på hur situationen i omvärlden utvecklar sig. Sveriges ekonomi är beroende av en god exportefterfrågan och så länge våra främsta handelspartners fortfarande går hyfsat så klarar sig de svenska företagen bra.

Inom de varuproducerande branscherna ökade produktionen med 0,4 procent. Bland tjänstebranscherna, som vanligtvis är mindre konjunkturkänsliga, ökade produktionen med 1,2 procent. Det motsvarar en tillväxt på goda 4,9 procent uppräknat till årstakt.

Produktion
Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser. Index 2007=100

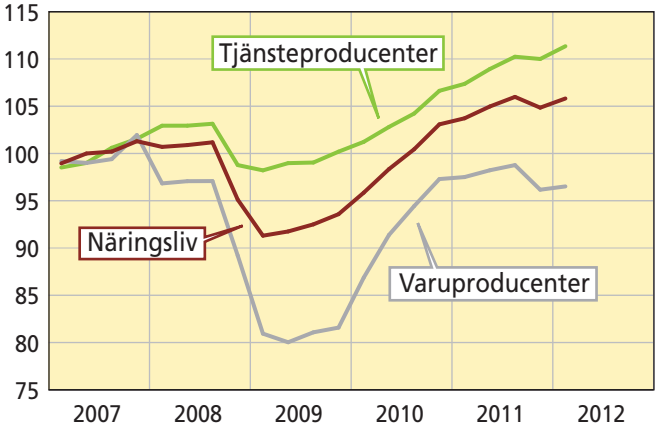

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Industriproduktionen minskade

För industribranscherna (exklusive mineralutvinning) går utvecklingen fortfarande svagt. Jämfört med föregående kvartal minskade produktionen första kvartalet med 0,9 procent. Det var dock inte alls lika stor minskning som fjärde kvartalet då produktionen gick ner med hela 4,1 procent. Nu har det varit fem kvartal i rad med sjunkande produktionsnivå för industrin.

Verkstadsindustrin gick mot strömmen och återhämtade sig något med en ökning på 0,2 procent. Andra industribranscher hade däremot svagare utveckling. Skogsindustrin minskade produktionen med 1,2 procent och kemisk industri minskade med 1,8 procent. Nedgången var dock i båda fallen av betydligt mindre omfattning än under föregående kvartal.

Kapacitetsutnyttjandet inom industrin steg något första kvartalet trots produktionsminskningen. Produktionsnivån låg på 88,3 procent av full kapacitet. Industrin för insatsvaror bidrog mest till uppgången men det var fortfarande industrin för investeringsvaror som hade högst kapacitetsutnyttjande.

Produktion
Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser. Index 2007=100

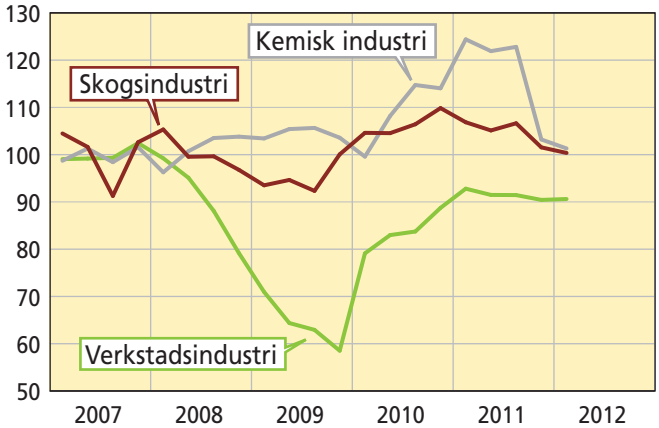

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Minskad orderingång

Efterfrågeläget inom industrin har inte förbättrats hittills under året. Orderingången har istället minskat, både från hemmamarknaden och från exportmarknaden.

Första kvartalet minskade orderingången från hemmamarknaden med 1,2 procent säsongrensat och jämfört med fjärde kvartalet. Exportorderingången fortsatte trots en mycket svag utveckling fjärde kvartalet att minska ytterligare och gick ned med 2,0 procent. Industrin för icke-varaktiga konsumtionsvaror bidrog starkt negativt med en mycket svag exportorderingång och även insatsvaruindustrin hade en svag utveckling.

Industrins orderingång
Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser
Index 2005=100

Källa: Leverans- och orderstatistiken
Data t.o.m. första kvartalet 2012

Positivare exportchefer andra kvartalet

Exportcheferna levererar trots den svaga exportorderingången ett positivt omdöme om exportmarknaden. Exportchefsindex steg för andra kvartalet över 50-strecket vilket betyder att man tror på en uppgång för exporten. Prognosen var stark redan första kvartalet men andra kvartalets mätning som gjordes i början av maj visar på en betydande förstärkning av nulägesbedömningen. Det framåtblickande indexet var i stort sett oförändrat vilket innebär att exportcheferna spår en fortsatt förbättring. Det är i synnerhet en god efterfrågan från Asien och Nordamerika som väntas medan efterfrågan från Västeuropa bedöms bli fortsatt svag. Sedan undersökningen genomfördes har dock omvärldssituationen påverkats av förnyad oro relaterad till eurokrisen.

Exportchefsindex
Diffusionsindex. Värden över 50 betyder att fler företag tror på en förstärkning än en försvagning av exportkonjunkturen

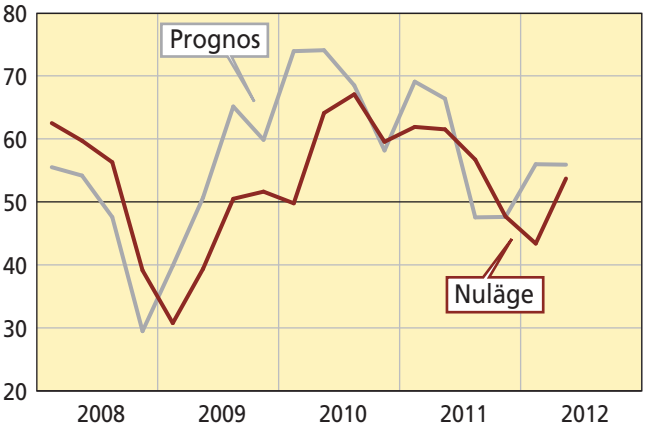

Källa: SCB/Exportrådet
Data t.o.m. andra kvartalet 2012

Gruvorna går bra

I motsats till tillverkningsindustrin så hade gruv- och mineralutvinningsbranschen en positiv utveckling första kvartalet 2012. Produktionen ökade med 6,4 procent säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Det ska dock poängteras att produktionsnivån inom gruvbranschen fortfarande är lägre än vad den var i början av 2008 och återhämtningen har gått trögt under de senaste två åren.

Byggbranschen ökade också produktionen jämfört med föregående kvartal men där har det varit en stadig uppgång sedan slutet av 2009. Det senaste kvartalet gav en ökning på 1,5 procent och det innebar det tionde kvartalet i rad med en produktionsökning.

Energibranschen räknas också till varuproducenterna och hade en uppgång på 2,6 procent. De senaste två åren har utvecklingen varit blandad med ömsom uppgångar och ömsom nedgångar. Branschen var dock inte lika hårt drabbad av konjunkturnedgången 2008–2009 som de andra varuproducenterna.

Produktion
Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2007=100

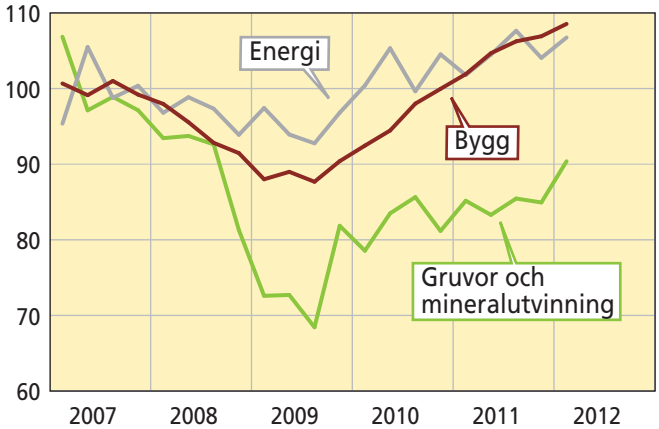

Källa: Nationalräkenskaperna
Data t.o.m. första kvartalet 2012

Uppåt för hotell och restaurang

Hotell- och restaurangbranschen har gått knackigt de fyra senaste åren men återhämtade sig rejält första kvartalet med en uppgång på 1,6 procent jämfört med kvartalet innan.

Handeln ökade med 0,8 procent vilket var en positiv utveckling efter minskningen med 0,6 procent fjärde kvartalet. Hushållen har visat sig något mer positiva om ekonomin, bland annat enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och det har hjälpt handeln att komma på banan igen efter ett svagt 2011.

Tjänster relaterade till finansbranschen ökade produktionen med 4,0 procent och var den tjänstebransch som gick allra bäst. Även det var en rekyl efter en kraftig minskning av produktionen fjärde kvartalet 2011. Informations- och kommunikationsbranschen tuffar på i stort sett som tidigare. Det har varit en stark uppgång för branschen sedan 2009 och första kvartalet resulterade i en ökning med 0,9 procent. Företagstjänster gick ännu starkare och ökade med 1,7 procent.

Produktion
Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser. Index 2007=100

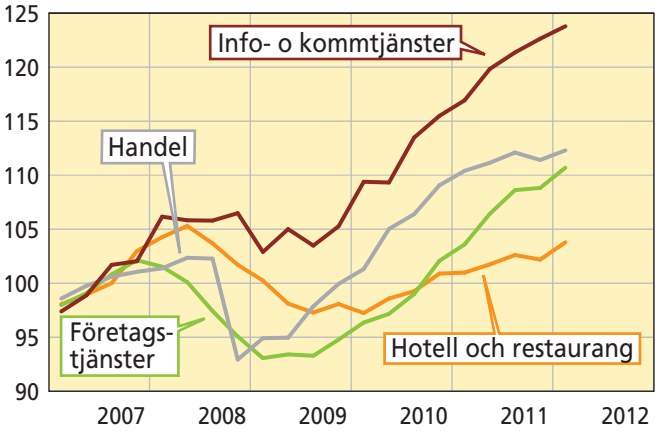

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Svag ökning av sysselsättningen

Första kvartalet ökade antalet arbetade timmar inom näringslivet något. Den säsongrensade ökningen jämfört med kvartalet innan var 0,6 procent. Det är alltså något lägre än den totala produktionsökningen.

Det är inom tjänstebranscherna som antalet arbetade timmar har ökat medan sysselsättningen i varubranscherna har i det närmaste varit oförändrad. För de tjänsteproducerande branscherna ökade antalet arbetade timmar med 0,9 procent säsongrensat vilket var elfte kvartalet i rad med en ökning. En bransch med särskilt god utveckling var handeln som ökade med 1,5 procent.

Inom varuproduktionen fortsatte arbetade timmar att minska, om än svagt. Första kvartalet var minskningen 0,1 procent och var det tredje kvartalet i rad med negativ sysselsättningsutveckling. Det är industrin som har dragit ner och där minskade timmarna med 1,2 procent. Motsatt utveckling hade byggbranschen med en ökning på 1,8 procent. Det innebär att de två senaste kvartalen har sysselsättningsökningen inom branschen varit större än produktionsökningen.

Arbetade timmar
Säsongrensade kvartalsvärden. Index 2007=100

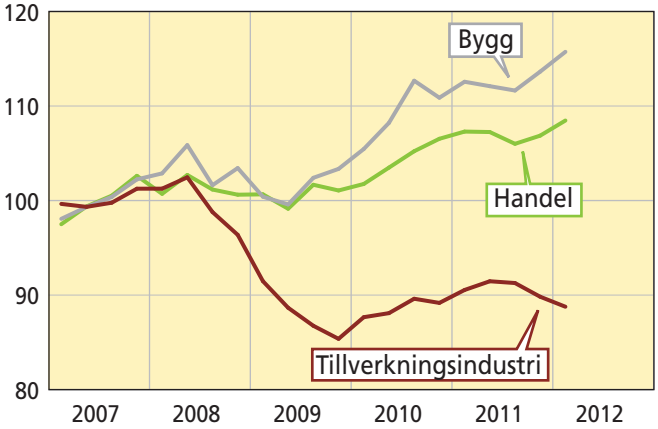

Källa: Nationalräkenskaperna *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Det är viktigt att notera att sysselsatta inom bemanningsbranschen inte räknas till industrin eller de andra varubranscherna även om arbetet delvis utförs där. Arbetade timmar inom bemanningsbranschen räknas uteslutande till tjänstebranscherna. För bemanningsbranschen har arbetade timmar ökat markant de senaste åren.

Vikande byggkonjunktur

Konjunkturläget är för tillfället högst osäkert. Optimismen bland de svenska företagen är överlag större än under avslutningen av förra året men utvecklingen ser skakig ut och betydande nedåtrisker skymtar i horisonten. Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer har hittills visat på en positiv utveckling 2012 och för tillfället växer Sveriges ekonomi i normal takt. Konfidensindikatorn för näringslivet tog ett språng uppåt i mars och har hållit sig kvar runt det historiska genomsnittet i april och maj.

Konjunkturen för bygg- och anläggningsverksamhet försvagades dock markant i maj. Konfidensindikatorn sjönk hela 15 enheter och hamnade under det historiska genomsnittet för första gången på två år. En vikande orderingång oroar företagen och var tredje byggföretag uppger att orderstockarna är för små. Det finns dock betydande skillnader mellan delbranscherna vad gäller framtidsutsikter. Företagen inom anläggningsverksamhet är optimistiska om den framtida produktionsutvecklingen medan det är dystrare prognoser inom delbranschen byggverksamhet.

För tillverkningsindustrin har konfidensindikatorn klättrat precis över det historiska genomsnittet. Orderingång och produktionsvolym har legat stabilt men produktionsutfallet har varit svagare än förväntat. Stämningsläget är fortsatt positivt men det återstår att se om förväntningarna kommer att infrias eller om den förnyade oron vad gäller eurokrisen påverkar företagens bedömningar negativt. Allt fler tecken tyder på att den internationella industrikonjunkturen är på väg att vika vilket även påverkar den svenska exporten negativt. På senare tid har bland annat negativa signaler kommit från Tyskland där svaga industriproduktionssiffror rapporterades för april.

Läget för detaljhandeln har förbättrats men fortfarande ligger konfidensindikatorn något lägre än det historiska genomsnittet. Livsmedelshandeln går fortsatt starkt medan motorfordonshandeln släpar efter betänkligt. Branschen rapporterade minskad försäljning för sjunde månaden i rad.

Privata tjänstenäringar vände uppåt i början av året men har drabbats av en nedåtrekyl i maj och läget är nu sämre än normalt. Företagen förväntar sig endast en tillfällig svacka då i stort sett samtliga branscher ser en ökad efterfrågan framöver.

Konfidensindikator
Säsongrensade månadsvärden. Nettotal

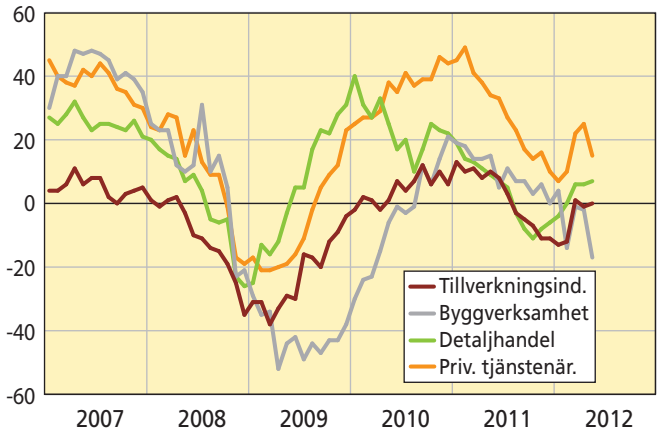

Källa: Konjunkturinstitutet *Data t.o.m. maj 2012*

Inköpscheferna mer negativa

En indikation på att det har skett en konjunkturförsvagning är att inköpschefsindex har sjunkit, både för industrin och för tjänstebranscherna. Båda indexen befinner sig nu under 50-strecket som innebär en gräns mellan tillväxt och inbromsning. Inköpscheferna inom industrin blev klart mer negativa i maj då index sjönk drygt en enhet till 49,2. Delindex för orderingången gav det största negativa bidraget men även leverantörernas leveranstider bidrog negativt vilket indikerar en lägre efterfrågan inom industrin. Prognoserna är dock överlag positiva men har skruvats ner något jämfört med månaden innan.

Inköpschefsindex för tjänster sjönk ännu mer och indexet ligger nu på 47,7. Det är den lägsta nivån sedan december 2009. Mest anmärkningsvärt var nedgången för orderingången som noterade det lägsta värdet på tre år.

Inköpschefsindex
Diffusionsindex. Värden över 50 betyder att fler företag tror på en förstärkning än en försvagning

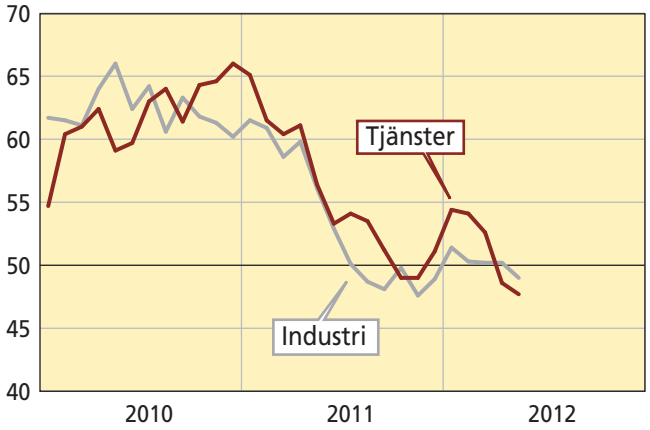

Källa: Silf, Swedbank *Data t.o.m. maj 2012*

Kontaktperson: Johannes Holmberg, 08-506 945 11

Arbetsmarknad

Stabil arbetsmarknad med ljuspunkter

Arbetsmarknaden befinner sig i ett osäkert läge men det finns också ljuspunkter. Sysselsättningen ökade svagt medan arbetslösheten var oförändrad första kvartalet. Lediga jobb och vakanser inom privat sektor ökade efter att tidigare ha minskat två kvartal i följd. Ungdomars och kvinnors arbetslöshetsrisker minskade medan mäns ökade. Tillväxttakten för antalet arbetade timmar var fortsatt låg.

Procenttalen avser säsong- och trendjusterade volymförändringar i förhållande till föregående kvartal, om inget annat anges.

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) för första kvartalet 2012 visar att antalet sysselsatta i åldern 15–74 år ökade med 0,2 procent, en ökning med 8 000 personer. Sysselsättningen steg mer för kvinnor än för män, av ökningen var 1 000 män och 7 000 kvinnor. Antalet sysselsatta med en tillsvidareanställning ökade med 1,0 procent, en ökad sysselsättning bland kvinnor bidrog mest till uppgången av tillsvidareanställda. Antalet visstidsanställda sjönk med 1,2 procent. Nedgången förklaras av att antalet män med en visstidsanställning minskade.

Sysselsatta 15–74 år efter kön
Kvartalsmedelvärden av månadsdata, trend. Tusental

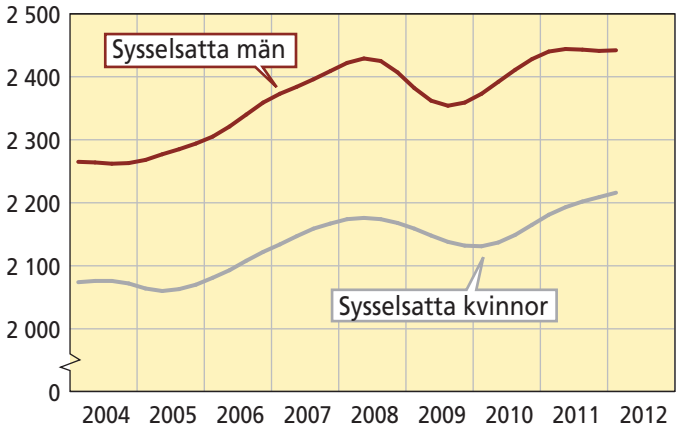

Källa: AKU och egna beräkningar *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Den relativa arbetslösheten var oförändrad och låg kvar på 7,4 procent. Den relativa arbetslösheten bland kvinnor sjönk samtidigt som den steg något för män.

Andel arbetslösa 15–74 år efter kön
Kvartalsmedelvärden av månadsdata, trend. Procent av arbetskraften

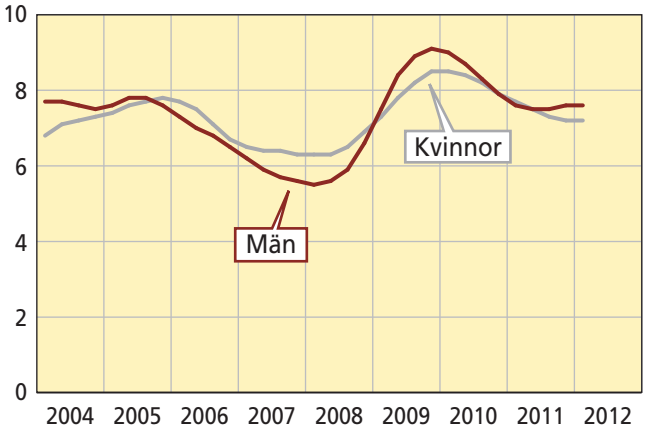

Källa: AKU och egna beräkningar *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Antalet arbetade timmar för personer i åldern 15–74 år fortsatte att öka svagt, de arbetade timmarna ökade med 0,2 procent. Arbetade timmar för kvinnor ökade med 0,4 procent medan den var oförändrad för män.

Arbetade timmar 15–74 år
Kvartalsmedelvärden av månadsdata, trend. Miljoner timmar per vecka

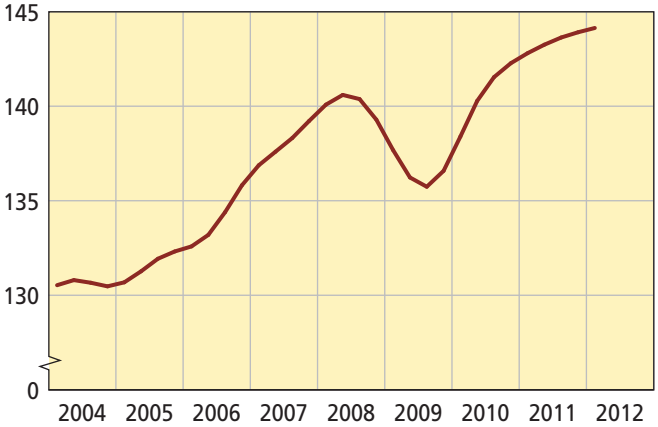

Källa: AKU och egna beräkningar *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Antal faktiskt arbetade timmar, det vill säga icke säsongrensade, uppgick första kvartalet i genomsnitt till 150,2 miljoner timmar per vecka, en ökning med 0,5 procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Antalet frånvarotimmar var 24,8 miljoner timmar och ökade med 0,8 procent. Att antalet frånvarotimmar steg beror huvudsakligen på att sjukfrånvaron ökade.

Säsongrensad arbetsmarknadsstatistik från Konjunkturstatistik över vakanser visar en ökad efterfrågan på arbetskraft. Antalet lediga jobb ökade för första gången sedan andra kvartalet 2011. Av dessa återfinns en majoritet inom den privata sektorn samtidigt som ökningen av antalet lediga jobb var större i den offentliga sektorn, huvudsakligen inom landstingen och kommunerna. Antalet lediga jobb och vakanser inom privat sektor ökade med 8,2 respektive 12,5 procent.

Antalet nyinkomna varsel om uppsägning från hela arbetsmarknaden minskade enligt okorrigerade uppgifter med 450 personer till 16 517 första kvartalet, enligt Arbetsförmedlingen. Det var en klar förbättring jämfört med ökningen föregående kvartal.

Lediga jobb och vakanser, privat sektor
Säsongrensade kvartalsvärden. Tusental

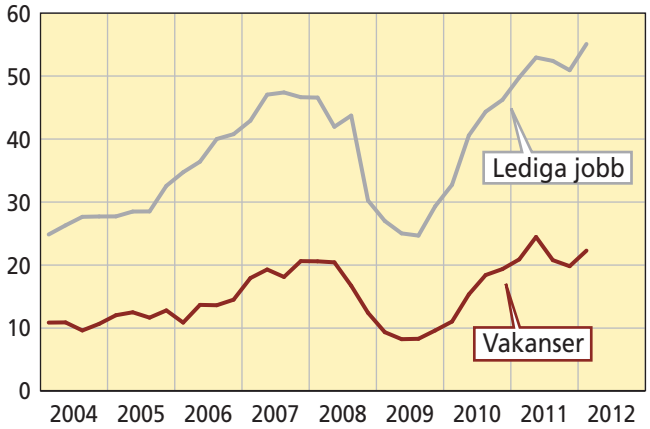

Källa: Konjunkturstatistik över vakanser (KV) och egna beräkningar *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Genom att kombinera informationen om andelen lediga jobb med andelen arbetslösa kan matchningseffektiviteten åskådliggöras med en så kallad Beveridgekurva. En rörelse utmed kurvan visar en konjunkturmässig förändring i efterfrågan på arbetskraft. Under en konjunkturnedgång ökar den relativa arbetslösheten och andelen lediga jobb minskar. Ett skifte av kurvan indikerar att matchningseffektiviteten har förändrats.

Den kvartalsvisa relativa arbetslösheten har stått stilla på 7,4 procent sedan tredje kvartalet 2011 medan den månatliga relativa arbetslösheten för april månad sjönk med 0,1 procentenheter till 7,8 procent. Andelen lediga jobb ökade för första gången sedan andra kvartalet 2011. Utvecklingen av den relativa arbetslösheten och de lediga jobben de senaste kvartalen och för april månad visar inte på någon tydlig förändring av matchningseffektiviteten.

Andelen lediga jobb i förhållande till andelen arbetslösa 15–74 år (Beveridgekurva)
Kvartalsmedelvärden av säsongrensade månadsdata. Procent av arbetskraften

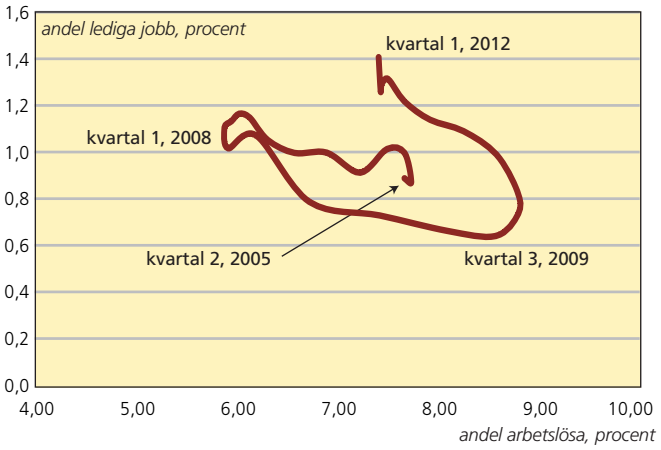

Källa: AKU, KV och egna bearbetningar — *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Risken för arbetslöshet steg något totalt men minskade för vissa grupper. *Flödesstatistiken från AKU* visar att riskerna för ungdomar att bli arbetslösa minskade i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år. Arbetslöshetsrisken för män ökade medan den minskade svagt för kvinnor.

Arbetslöshetsrisker
Övergångsandelar från sysselsatt till arbetslös från kvartal 4 till kvartal 1 respektive år. Män, kvinnor respektive ungdomar 15–24 år. Procent

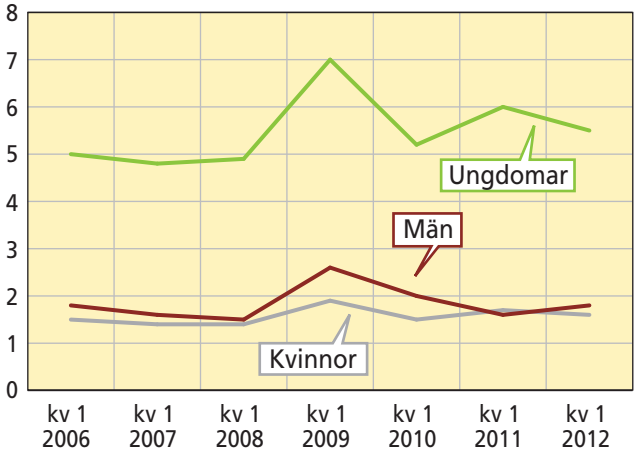

Källa: AKU — *Data t.o.m. första kvartalet 2012*

Säsongrensad *sysselsättningsstatistik från Nationalräkenskaperna* visade att arbetade timmar inom näringslivet ökade med 0,6 procent. I de varuproducerande branscherna minskade de arbetade timmarna med 0,1 procent medan de tjänsteproducerande branscherna ökade de arbetade timmarna med 0,9 procent. Inom de varuproducerade branscherna var utvecklingen stark inom bygg- och anläggningsindustrin som ökade med 1,8 procent. Svagare gick det för tillverkningsindustrin som minskade 1,2 procent. Inom de tjänsteproducerande branscherna företagstjänster och handel ökade de arbetade timmarna med 1,6 respektive 1,5 procent medan de minskade inom transportmedelsindustrin med 0,9 procent.

Totalt antal arbetade timmar
Procentuell förändring från föregående kvartal, säsongrensade värden

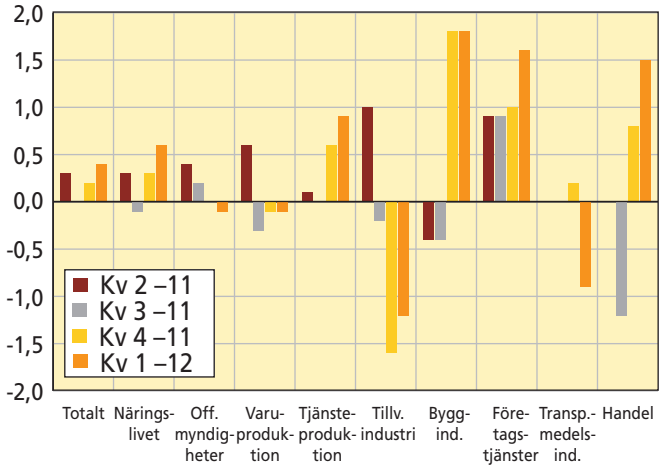

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Antonio Espinoza, 08-506 949 82

Utveckling av några indikatorer på arbetsmarknaden

År *Kvartal*		*Antal sysselsatta 15–74 år*	*Andel sysselsatta av befolkn. 15–74 år*	*Antal arbetslösa 15–74 år*	*Andel arbetslösa av arb.kraften 15–74 år*	*Antal personer utanför arb.kraften 15–74 år*	*Arbetade timmar 15–74 år*	*Antal lediga jobb*	*Antal varsel*
		1 000-tal	*Procent*	*1 000-tal*	*Procent*	*1 000-tal*	*1 000-tal*	*1 000-tal*	*1 000-tal*
2006	1	4 310	64,3	367	7,9	2 024	139 250	49	10
	2	4 426	65,8	387	8,0	1 912	134 680	48	8
	3	4 530	67,2	307	6,3	1 905	120 890	44	8
	4	4 452	65,9	284	6,0	2 023	142 920	45	11
2007	1	4 432	65,4	323	6,8	2 020	143 430	53	9
	2	4 543	66,9	335	6,8	1 917	139 750	61	6
	3	4 639	68,1	269	5,5	1 905	124 500	52	7
	4	4 549	66,6	264	5,5	2 018	146 720	52	8
2008	1	4 520	66,0	302	6,3	2 030	140 660	57	9
	2	4 624	67,3	339	6,8	1 907	149 470	55	15
	3	4 674	67,9	280	5,7	1 932	124 160	48	14
	4	4 554	65,9	298	6,1	2 058	147 060	36	57
2009	1	4 466	64,5	380	7,8	2 080	139 210	38	50
	2	4 525	65,2	454	9,1	1 966	138 350	36	32
	3	4 548	65,3	399	8,1	2 018	123 410	28	17
	4	4 459	63,8	402	8,3	2 127	138 580	33	17
2010	1	4 434	63,3	446	9,1	2 122	142 800	44	14
	2	4 555	64,9	467	9,3	1 992	146 500	57	10
	3	4 633	65,9	390	7,8	2 004	126 300	49	9
	4	4 563	64,8	361	7,3	2 123	147 900	50	11
2011	1	4 557	64,6	401	8,1	2 099	149 400	66	8
	2	4 661	66,0	419	8,3	1 986	146 900	64	11
	3	4 723	66,7	345	6,8	2 012	128 100	58	10
	4	4 628	65,3	345	6,9	2 119	151 200	55	17
2012	1	4 586	64,6	391	7,8	2 123	150 200	77	17
Källor:		AKU	AKU	AKU	AKU	AKU	AKU	KV	Af

Välfärd

Vem använder välfärdstjänster?

Sverige hade 2009 näst högst andel av BNP som gick till individuell offentlig konsumtion bland OECD-länderna. När vilka välfärdstjänster hushållen konsumerar beaktas ger det en mer nyanserad bild av deras ekonomiska välfärd än om välfärden endast beskrivs med den disponibla inkomsten. Inkluderas välfärdstjänsterna får i princip alla, förutom de äldre, en jämnare fördelning av den ekonomiska välfärden mätt som Gini-koefficient. De stora brukarna av välfärdstjänster är främst barnfamiljer och pensionärer.

Fördelningspolitiken har tre instrument att arbeta med: skatter, transfereringar och offentligt tillhandahållna välfärdstjänster för privat konsumtion.[1] De två första instrumenten påverkar hushållens disponibla inkomster. Sverige har ett utbrett socialt skyddsnät, i princip gratis utbildning och mycket kraftigt subventionerad hälso- och sjukvård samt socialt skydd. I socialt skydd ingår bland annat äldreomsorg, LSS (stöd och service till vissa funktionshindrade), färdtjänst, arbetsmarknadsåtgärder, familjedaghem och fritidshem. I andra länder, till exempel USA, betalar individerna i mycket högre utsträckning detta själva, antingen genom egna försäkringspremier och/eller när tjänsterna utnyttjas. Ofta är det den disponibla inkomsten[2] som används när hushållens ekonomiska välfärd studeras. Disponibel inkomst är ett begränsat mått på hushållens ekonomiska välfärd då offentligt finansierade välfärdstjänster inte är inkluderade. I förlängningen innebär det en systematisk underskattning av hushållens ekonomiska välfärd som försvårar jämförelser mellan olika samhällsgrupper respektive länder.

En mer nyanserad bild av hushållens ekonomi

Ett steg i att nyansera bilden av hushållens ekonomiska välfärd är att justera den disponibla inkomsten med de offentliga välfärdstjänster som hushållen konsumerat. Därmed skapas ett mått som bättre beskriver olika samhällsgruppers ekonomiska välfärd. I denna studie beaktas endast den offentliga produktion som avser *individuella* tjänster och inte *kollektiva* tjänster såsom försvar, polis och rättsväsende. På så sätt skapas en mer adekvat variabel för tvärsnittsjämförelser av hushållens ekonomiska välfärd i olika länder.

Mer än en fjärdel av Sveriges BNP går till offentlig konsumtion

Den offentliga sektorns konsumtionsutgifter var 858 miljarder kronor år 2009. I denna studie förs en stor del av välfärdstjänsterna till hushållen/individerna. Totalt motsvarade offentliga myndigheters konsumtion 28 procent av BNP. Av den offentliga konsumtionen kan 73 procent kopplas till individuellt riktade välfärdstjänster (vilket 2009 motsvarade 20 procent av BNP). Diagrammet nedan, där den offentliga konsumtionen för en stor del av OECD-länderna redovisas, visar att Danmark är det enda landet som spenderade en högre andel av BNP (22 procent) än Sverige på individuell offentlig konsumtion. Den lägsta andelen av de redovisade OECD länder hade Indien (4 procent) följt av USA (7 procent) och Grekland (8 procent).

Offentlig konsumtion 2009
Procent av BNP

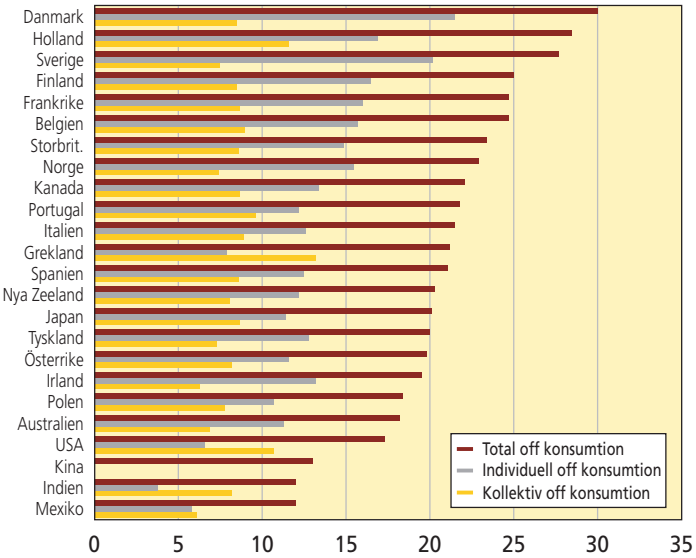

Källa: OECD

Det är framförallt inom områdena utbildning,[3] socialt skydd, hälso- och sjukvård samt fritids- och kulturell verksamhet som det finns välfärdstjänster riktade till individer. För flertalet av dessa välfärdstjänster finns det individuppgifter, dvs. information om vilka som utnyttjade tjänsterna och deras erhållna subventioner. Dessa välfärdstjänster motsvarade drygt 60 procent av de totala offentliga konsumtionsutgifterna 2009. På grund av att förvärvsinkomsten till en viss del styrs av åldern redovisas resultaten för olika åldersgrupper och deras hushållstyper. Värdet av välfärdstjänsterna motsvarar då gruppens medelvärde, oavsett om de utnyttjar tjänsterna eller inte.

1 De offentliga konsumtionsutgifterna redovisas enligt COFOG (Classification of the Function of Government) indelning.

2 Disponibel inkomst definieras i den ekonomiska litteraturen som summan av inkomster från arbete (lön och näringsinkomst) och kapital plus positiva transfereringar (exempelvis sjukpenning och pension) minus skatt och andra negativa transfereringar.

3 Förskola ingår i denna grupp.

Högre ekonomisk välfärd samt en något jämnare inkomstfördelning

I Sverige kan befolkningen vid behov ta del av många individuellt riktade subventionerade välfärdstjänster, exempelvis socialt skydd, hälso- och sjukvård samt utbildning. Ett specifikt område är förskolan som är mycket kraftigt subventionerat tack vare maxtaxereformen (som infördes 2002) som även påverkar arbetsutbudet. Bland annat gav detta en högre sysselsättningsgrad bland ensamstående mödrar.[1] Det speglar även svårigheten att beräkna vad hushållens disponibla inkomster skulle ha varit om inte välfärdstjänsterna funnits.

När den offentliga sektorns konsumtion fördelas till dem som utnyttjar tjänsterna syns det i diagrammet nedan hur individernas fördelning av justerade disponibla inkomster ligger längre till höger än fördelningen av disponibla inkomster. För inkomståret 2009 var medelvärdet för individernas justerade disponibla inkomst 269 600 kr medan medelvärdet för den disponibla inkomsten var 215 500 kr per konsumtionsenhet[2] (medianvärdet var 242 100 kr respektive 190 300 kr). Det innebär en höjning motsvarande 25 procent på medelvärdet respektive 27 procent på medianvärdet. Noterbart är den stora ökningen av individer som hade 500 000 kr eller mer i justerad disponibel inkomst, från ca 236 000 till ca 436 000 individer. Det är en ökning på nästan 85 procent eller drygt 200 000 individer. En förklaring till detta är äldre som var mottagare till stora belopp inom socialt skydd och/eller hälso- och sjukvård, ca 55 procent av pensionärerna, 65 år eller äldre, erhöll denna typ av välfärdstjänster. För personer under 65 är det i princip välfärdstjänster inom LSS och hälso- och sjukvårdsområden som gjorde att dessa individer kommit över brytpunkten på 500 000 kr.

Fördelning av individer efter inkomst 2009
Tusental respektive tusen kronor

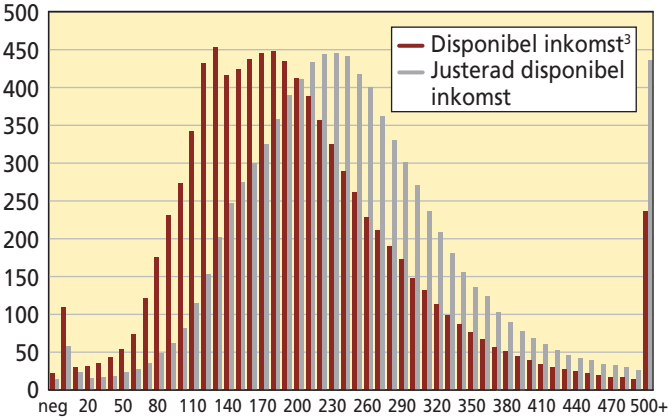

Källa: SCB, FASIT

Ekonomisk ojämlikhet mäts oftast med hjälp av Gini-koefficienter, vars värde variera mellan 0 och 1, där 0 anger att inkomsterna är jämt fördelade och 1 innebär att en person har alla inkomster. Med hjälp av Gini-koefficienten går det att konstatera att konsumtionen av välfärdstjänsterna hälso- och sjukvård, utbildning samt socialt skydd var snedfördelad och främst skedde i låginkomst-/utsatta hushåll. Den hushållstyp som konsumerade mest välfärdstjänster var ensamstående med två eller fler barn samt personer över 74 år. Hushållens ekonomiska välfärd mätt med justerad disponibel inkomst var för de allra flesta redovisningsgrupper jämnare fördelad än om den hade mätts med disponibel inkomst. Studeras hushållens fördelning av ekonomisk välfärd var Gini-koefficineten för den disponibla inkomsten 0,300 medan motsvarande tal för den justerade disponibla inkomsten var 0,265. Det innebär att hushållens ekonomiska välfärdsfördelning reducerades med motsvarande 11,7 procent.

Barnfamiljer och äldre får störst del av välfärdstjänsterna

Det var i synnerhet ensamstående föräldrar, oavsett ålder, och pensionärer som erhöll positiva transfereringar i så stor grad att deras disponibla inkomst var högre än faktorinkomsten (löne- eller kapitalinkomster). Faktorinkomsten var i dessa grupper ojämnt föredelad, framförallt hos ensamstående föräldrar. Snedfördelning av hushållens ekonomiska välfärd minskas med hjälp av transfereringssystemet och reduceras ytterligare efter att konsumtion av offentliga välfärdstjänster inkluderas. Vidare visar diagrammet nedan att den disponibla medelinkomsten sjunker efter att individerna slutat förvärvsarbeta men att nivån på den justerade disponibla medelinkomsten bibehålls.

De stora utgiftsområdena, totalt sett, inom den offentliga sektorns konsumtionsutgifter är utbildning, socialt skydd och hälso- och sjukvård. Detta innebär att välfärdstjänsterna är starkt kopplade till framförallt ålder och antal barn. De genomsnittliga disponibla inkomsterna samt välfärdssubventionerna varierar mellan åldersgrupperna, se diagrammet nedan. De yngre åldersgrupperna hade ett högre genomsnitt av välfärdstjänster, mycket tack vara att några hushållsmedlemmar var under utbildning (19–34 åringar 45 000 kr; 35–54 åringar 54 600 kr). De personer (hushållsföreståndare) vars ålder var mellan 55–64 – det vill säga en grupp som är relativt friska, väletablerade på arbetsmarknaden och i de fall de har hemmaboende barn är barnen i de övre tonåren – hade den lägsta genomsnittliga välfärdskonsumtionen, drygt 34 400 kr. I åldersgruppen 65–74 åringar var den genomsnittliga välfärdskonsumtionen drygt 56 900 kr. Personerna som var 75 år eller äldre hade den högsta genomsnittliga välfärdskonsumtionen på dryga 114 400 kr. Detta är ett resultat av stora konsumtionsutgifter kopplade till tjänster inom det sociala skyddet.

1 Se till exempel Flood, L., Pylkkänen, L., Wahlberg, R. 2004. En utvärdering av en skatte- och bidragsreform för ensamstående mödrar. Ekonomisk Debatt, nr 4 årgång 32.

2 Konsumtionsenhet är ett begrepp som används för att ta hänsyn till att hushåll är olika stora och har olika sammansättningar.

3 Disponibel inkomst beskrivs som kronor per konsumtionsenhet och justerad disponibel inkomst som kronor per konsumtionsenhet justerat med hushållsmedlemmarnas genomsnittliga välfärdskonsumtion. Alla personer i hushållet erhåller samma disponibla inkomst (kr/KE).

Disponibel och justerad disponibel inkomst[1]
Per åldersgrupp samt åldersgruppens genomsnittliga värde av välfärdstjänster (hushållsföreståndarens ålder oavsett familjetyp). Tusentals kronor

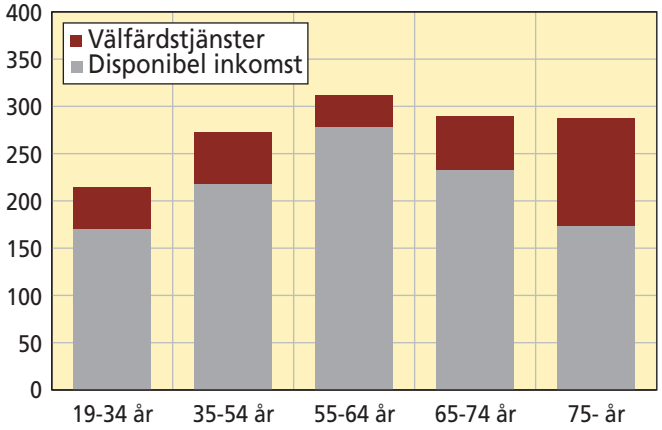

Källa: SCB, FASIT

Värt att notera är att det finns hushåll i redovisningsgrupperna som inte utnyttjar välfärdstjänsterna. Det innebär att välfärdstjänstens medelvärde för en redovisningsgrupp var betydligt lägre än subventionen för de hushåll som använder sig av tjänsten. Det kan illustreras med de individer som konsumerar till exempel tjänsten socialt skydd. Medelvärdet för grupperna 65–74 år respektive 75 år och äldre var 14 600 kr respektive 72 000 kr. Studeras istället endast de individer som verkligen konsumerar välfärdstjänsten var medelvärdena betydligt högre, 166 000 kr respektive 215 500 kr. I diagrammet nedan redovisas medelvärden för de individer som faktiskt konsumerade de olika välfärdstjänsterna.

Medelvärde för hushåll som har välfärdstjänster[2]
Hushållsföreståndarens ålder, oavsett familjetyp. Tusentals kronor

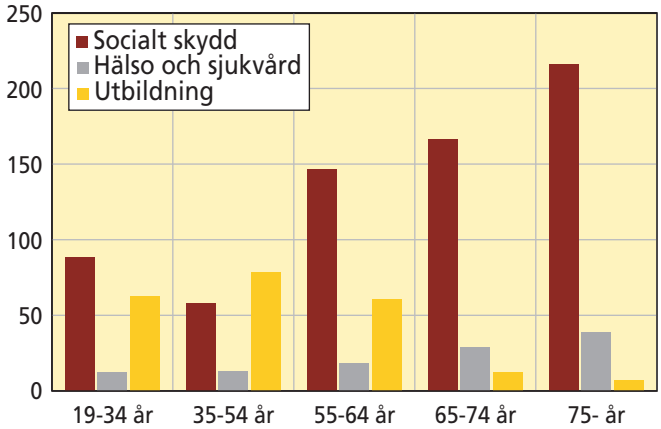

Källa: SCB, FASIT

Kontaktpersoner: Fredrik Andersson, 019-17 62 61, Leif Johansson, 019-17 65 41 och Karin Olin, 019-17 70 44

1 Disponibel inkomst beskrivs som kronor per konsumtionsenhet och justerad disponibel inkomst som kronor per konsumtionsenhet justerat med hushållsmedlemmarnas genomsnittliga välfärdskonsumtion.

2 Utbildning för äldre personer innebär oftast folkhögskolekurser. Välfärdstjänsterna är beräknade som hushållsmedlemmarnas genomsnittliga konsumtion.

Summary

Swedish economy showed strength

Sweden's economy made a recovery on a broad front during the first quarter of 2012. Among other things, this was partly due to a strong upturn in gross fixed capital formation as well as household consumption. Reduced imports together with strong exports of services resulted in a net contribution from foreign trade to GDP growth.

GDP rose by 0.8 percent during the first quarter, seasonally adjusted and compared to the quarter before. In Europe this figure was only surpassed by Norway and Latvia where growth was 1.4 and 1.0 percent respectively.

Gross domestic product (GDP) and hours worked in the whole economy
Percent change from previous quarter. Seasonally adjusted GDP and hours worked

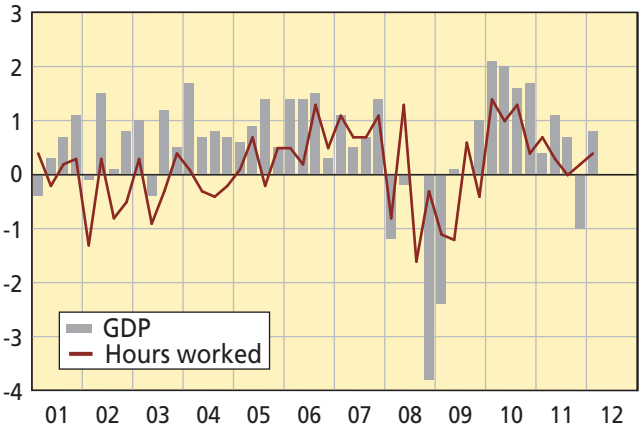

Source: National accounts

Data up to and including first quarter 2012

Compared to the corresponding quarter last year and calendar adjusted, GDP rose by 1.5 percent. This should be seen from the perspective that inventory investments gave a negative contribution of 2.2 percentage points to GDP growth. This means that the underlying economy was going well despite the current debt crisis in Europe. Gross fixed capital formation accounted for the largest contribution to GDP development and increased by all of 11.4 percent during the first quarter, compared to the corresponding quarter last year. After tendencies towards a downturn during the second half of 2011, the rate of increase then rose considerably for investments during the first quarter. The increased tempo was seen in most of the types of investments, with the highest rate of investments in construction and industrial plants as well as machinery and equipment including means of transport. The picture is also mostly bright when looking at the different industries. Within the goods industries, energy investments increased the most, while the upswing within the service industries was more evenly distributed. The only really weak part was new construction of one- or two-dwelling buildings, where investments plummeted.

After two weak quarters, household consumption was once again one of the most important driving forces behind GDP growth. Household consumption increased by 1.1 percent compared to the previous quarter. The increase in the first quarter implies that household consumption has now regained the short-term drop during the second half of 2011, and is at a higher level than before the downturn. Households' expenditures for clothing and shoes increased the most rapidly, while transport expenditures continued to be dampened. The increase in consumption in the first quarter reflected an increased confidence for households, which consumed somewhat more of their disposable income than before. At the same time, savings decreased.

World trade with goods turned upwards during the first quarter after an unchanged fourth quarter last year. However, Swedish exports of goods increased more slowly than world trade and rose more in pace with the moderate increase in demand from the euro area. This was in spite of a good demand from the Nordic neighbouring countries. Instead there was good momentum in the exports of services; during the most recent decade these exports have been one of the fastest growing sectors in the Swedish economy. Together with a weak downturn in imports, net exports resulted in a contribution of 0.9 percentage points to GDP development.

The negative development for industry during the end of last year was shown to be temporary. Swedish industry recovered during the first quarter and is once again on the growth path. However, the picture is divided with certain industries still operating weakly. The service industries gave the boost while the goods industries moved more slowly. The manufacturing industry still was weak with production continuing to decrease. The manufacturing industry dropped for the fifth quarter in a row, even though the downturn in the first quarter was considerably less than the previous quarter. Employment in the business sector increased weakly and it was within the service industries that the increase occurred.

As a whole, relatively small changes occurred on the labour market during the first quarter. Employment increased weakly while unemployment was unchanged. Available jobs and vacancies within the private sector increased following a decrease for the last two consecutive quarters. The risks of unemployment for young people and women dropped while they increased for men. The growth rate for the number of hours worked slowed down.

In 2009 Sweden had the next highest share of GDP that went to individual public consumption among the OECD countries. One way to check the picture of economic welfare of households is to adjust the disposable income with the public welfare services that households consume. This creates a measurement that better describes economic welfare of different groups in society. An in-depth article provides a discussion and description of this area.

Ansvarig utgivare:

Monica Nelson Edberg

Frågor om innehållet i denna publikation kan ställas till:

Peter Buvén, redaktör	08-506 945 28
Martin Daniels, redaktör	08-506 942 64
Tomas Thorén, redaktör	08-506 941 46
Antonio Espinoza	08-506 949 82
Johannes Holmberg	08-506 945 11
Magnus Saltveit	08-506 949 84

Medskribenter:

Fredrik Andersson, ekonomisk statistik

Leif Johansson, nationalräkenskaper

Karin Olin, nationalräkenskaper

Grafisk form:

Monica Andersson	08-506 943 62

Förfrågningar kan även göras via e-post med adress: förnamn.efternamn@scb.se.

Sveriges ekonomi – Statistiskt perspektiv

ISSN 1653–3828

URN:NBN:SE:SCB-2012-A28TI1202_pdf (pdf)